

1

Sorgens Separatism

Xenia Klein

Kandidatuppsats i fri konst

Institutionen för Konst

Konstfack

Stockholm (SE)

2017.12.08

Handledning

Mathew Gregory

Opponering 2017-11-24

Petronella Petander

Linda Pedersen

Jag söker det vackra i det som gör så jävla ont.

tvetydigt vackert

Jag kallar det för en sorgens separatism. Att bli utestängd från alla andra på grund av sin sorg, för att sedan börja stänga in alla de som av sorgen inte stängts ut.

Zarah var en av många som grät en tår och den föll genom staden bort till mitt öga. De som gråter över sorgen, sorgen som är. De gråter i mina ögon.

Men när jag väl kommer gråtandes, kommer du då tillåta mig att gråta i ditt?

Min konst kanske kan få vara mellanrummet mellan våra tårar, som de kvävda andetagen mitt där i.

Det är en sorgens separatism och jag är osäker på om varken vi sorgsna eller vi sorgliga förstår mer om vad det innebär än om hur det faktiskt känns.

Innehållsförteckning

...69.....

Zarah: Abstrakt	-0-	s.2
---	---	---
Elegi: Inledning + Förord	-1-	s.4-5
---	---	---
Manchester: Prolog	-2-	s.6
---	---	---
Äfentyr: Frågeställning + Syfte	-3-	s.7-8
Snö: Bakgrund	-4-	s.9
Skåp 69: Teori + Metod	-5-	s.10-18
Sovande: Resultat	-6-	s.19-20
Lilium: Slutsatser + Diskussion	-7-	s.21-24
---	---	-----
Var är Tintin Huss?: Epilog	-8-	s.25-26
---	---	-----
Neckros: Efterord	-9-	s.27-29
---	---	-----
Källförteckning + Bibliografi	-10-	s.30-32
---	---	-----
Appendix	----	s.33-41

Jag söker det vackra i det som gör så jävla ont.

Tvetydigt vackert

Jag kallar det för en sorgens separatism. Att bli utestängd från alla andra på grund av sin sorg, för att sedan börja stänga in alla de som av sorgen inte stängts ut.

I Sorgens land finns en djup inre sorg som separerar en från världen. Det är inte separatism, utan det är det som är sorg. Om du vet hur sorgen känns, då förstår du något andra inte ser. Det är till er, vars hjärtan inte brustit i hjärtesorg utan brutits sönder av sorgetårarnas tyngder; förtvivlan och sådant som kan övergå till förbittring och ensamhet. Ni som alltid lyckas klämma er mellan luftens partiklar, blånade av begråtandet över andras eller era egna förvrängda självuppfattningar. Det är till er som denna text är skriven och det är till er som konsten är gjord.

Samtidigt är detta ett lovtal till fiktionen, eller jag väljer att kalla det så, ett medvetet val för att sätta det i relation till, om så bara vid namn, *Lovtal till Filosofin (2004)* en antologi med *Maurice Merleau-Pontys* essäer såväl som till *Marcia Sá Cavalcante Schuback* bok *Lovtal till Intet (2006)*. Skrivna föga förvånande inom ämnet filosofi, med alla dessa tankar avskalade ifrån allt det andra, en utvunnen eterisk olja. Men ett lovtal till fiktionen skriven i något annat än fiktion, skulle inte vara ett lovtal till den och aldrig kunna vara det lovtalet det behöver vara.

Det är varken teoretikers eller filosofers och framförallt inte konsthistorikers tankar om sorgen som bygger grunden för mitt konstnärskap. Utan det är författarnas, sagoberättarnas, poeternas, elegiernas, folksagornas och mytologiernas, det är deras om vi nu vill säga det som så "praktiska tänkande", den flödande fantasin, berättandet, fiktionen och hur de i detta närmar sig sorgen, som är min grund.

- I respekt för mig själv, inför min konstnärliga praktik, och i skrivande stund låta just den få vara helig, hade det varit skenheligt av mig att skriva något annat som uppsats om mitt konstnärliga arbete än en skönlitterär text med fiktiv grund.

- Jag ser inget som kan belysa, och om ni så vill genuint argumentera för, skönlitteraturens betydelse och roll i min praktik; om inte denna text själv, förutom skriven, också vore baserad på skönlitterära källor.

"Jag skulle hellre vilja fortsätta läsa mig själv som en fiktion än som ett faktum". (Winterson, 2016, s.149)¹

Så skrev den skönlitterära författarinnan *Jeanette Winterson* och jag finner det passande även i det här sammanhanget; kanske jag vill hävda genom det att mitt förhållningssätt inte är mig unikt utan finns i en större, historisk och kanske främst litterär tradition.

Jag passar också på att **lömskt** infoga en kritik som i en fråga, om det verkligen är passande för mig som konstnär att försöka vara min egen konsthistoriker. Jag hävdar att konstnärlig kunskapsproduktion är en annan än den humanistiska; i detta vill jag argumentera för relevansen av en konstnärligt orienterad och inspirerad uppsats, och det knasiga med en akademisk skrivnorm inom vårt fält. Nu är inte vi forskare som tur är, för det vore kanske forskningsetiskt inkorrekt i vårt fall, att redovisa källor och idéströmningar som inte varit med i det konstnärliga underbyggandet av våra verk och vår praktik. Det jag vill säga är att inom konsten kan ett blogginlägg, en hittad lapp på tunnelbanan, ett skröp på toan, ett verk på ett museum eller en upplevd situation såväl som poesi,

¹ Winterson, Jeanette (2016) *Varför vara lycklig när du kan vara normal?* s.149

dödsannonser, reklam och skönlitteratur vara lika och till och med mer värda, kunskapsmässigt, än akademiska avhandlingar, facklitteratur och empiriska undersökningar.²

En mångfacetterad metodologi: skrivande samt samspel mellan skrivande och visuell produktion, samtal och slump såväl som metoder inspirerade av diskursteori och diskursanalys – förenklat; att lusläsa, att gå in i eller stanna kvar i något under längre tid.

Jag tror att överblick och utvidgad förståelse även går att finna i djupet av det lilla och enstaka.

Att gråta är också en metod.

En söker det vackra i verkligheten, vaska fram gramguldet genom att vända och väva blickar på den. Det kan vara riktat, elitistiskt och bara för dig.

En är fantasi, mer intuitiv och sökande. Den är blind och vill nå bortom. Den vill ut.

De är båda samma, de båda gör ont i sina drömmar om det vackra då inget känns.

Jag söker det vackra i det som gör för jävla ont.

*Livets elegi, är
ett sorgearbete och
en sorgetår.*

*Naturväsendet De osynliga. Institutet för språk och folkminnen.
Illustration av Wilh. Peters från boken Julrosor. Skandinaviskt julblad (1887).*

² Samtal med konstnär Linnea Hansander om konstnärliga uppsatser och konstnärliga forskning en kväll på Telefonplans tunnelbaneperrong, Stockholm, hösten 2017.

Det som är, intresserar inte mig. Och i vilket fall är det allt för svårt att förklara, att prata om och att visa. Biografin finns inte och har aldrig funnits. Ibland kan jag tycka att självbiografisk konst är mycket självdaltande, ett skapande av jaget för de som är svaga i det, eller alltför starka i detsamma.³ Vad vi är och hur vi är, kan närmast nås med fiktionen, då det inget annat är än det. Fiktion är mer än bara möjligheter, den ligger bortom allt det. Jag vill hellre skapa mig själv ny, i oändligheter. Ge mig flerfaldiga *hydra*-möjligheter. Jag har letat bortom mig själv och i det, mitt i mig, ett jag med behov av en passande form. Mitt jag spränger sin form och i det var jag den största divan, med högklackat av blommor i grönt, blad i blått och pistiller av rosa glitter, från hårfäste till hakans lejonklippa. Jag sprängdes inte som en bomb, en jagets självmordsbombare, utan min form omformades. Ty jaget är det som spränger gränserna och utan fiktionen kan hon aldrig känna till att explosioner är möjliga.

Sagorna vi berättar och anekdoterna som blev våra arv.

Till det nya, ur varje cell och varje por, och formen omslöt tillsynes och sist innehållet. Divan blev den ödmjuka flickan. Fortfarande en gudom i sin oändlighet. Det är vi som spränger världen, som formar dess form. I världen blir jaget ensamt, och jaget med historiens ärr av explosioner och omformanden ges inga illusioner om att vara tillsammans. Ty hon har gett sig ögon som falkens och hon ser Medusa. Är det vi? Blir vi Frankensteins monster och saknar vi någon att sakna?⁴ En någon som kan tänkas vilja sakna oss. Jag vet vad omformande är, då jag ibland är personifieringen av den. Dömd till att ständigt vilja omforma mig i evigheter, in till oändligheterna, och brottas med att stå still. Vara nöjd, nej, tillfreds och, till ro. I det är jag den som mållös står handfallen inför formen. Den fasta, stilla och statiska. Jag kan inte se det som är och värdet i det, då det som kan vara, står i vägen. Konsten, min egen eller andras, är svår att se. Tvångsmässigt ska den omformas. Det var jag som var Alice när hon besökte Underlandet. Jag var Underlandet när Alice besökte mig. Jag var katten från Cheshire.⁵ För jag var i Manchester och där slogs jag sönder i bitar för att pusslas ihop igen. Pånyttfödd.

Är jag besatt? Är jag dömd? Är jag begåvad?

Döden är inte utan form. Men vi är ett vi utan ett vi och blir ett jag utan ett jag. Det är nog allt som lockar.

Att vara utan sin verklighet.

och det finns ju gröna fingrar samtidigt som en kan vara klåfingrig.

³ I konstnär Petronella Petanders opponering av den här uppsatsen samt under opponeringen av hennes uppsats; lyfte hon tanken om att se självbiografin mer som en metod eller teknik. Jag tycker att det verkar intressant och det låter inspirerande; självbiografin snarare som medel än som mål. Jag vill bifoga detta inlägg som en tanke och ett förhållningssätt. Trots att jag själv inte ändrat min kritiska inställning till det jag benämner som självbiografisk konst. Jag syftar inte på självbiografi som källa till inspiration, som drivkraft eller ens som möjligt material. Det jag menar, är då självbiografin börjar äga konstverket eller blir som det enda viktiga med det. Onekligen ser jag fram emot att få läsa Petronella Petanders kandidatuppsats inom fri konst *I sökandet efter visuella tomrum*, Konstfack, Stockholm, 2017.

⁴ Se gärna: Stryker, Susan (1994) *My Words to Victor Frankenstein Above the village of Chamonix: Performing Transgender Rage*

⁵ Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet* s.50, s.54-57

”Men, jag vill inte ha någon digital version. Jag vill se bokens kropp framför mig. Inte smygtitta på den som om den vore någon sorts internetporr. Jag vill känna bladen, papprets åldrade fibrer, sidornas skavanker. Allt det vill jag känna mellan mina fingrar. Så skärp dig och beställ upp den där boken nu!”

Det var vad Zarah tänkte, med leenden i sina tankar, inte vad hon sade. För sådant säger en helt enkelt inte, det är varken kutym eller trevligt, då rakt inte till Kungliga bibliotekets bibliotekarie. Så istället svarade hon med ett sorts stönande och samtidigt svävande - *nej*. Ett helt annat svar i och för sig, ett förvirrat och inte alls fungerande svar i situationen. Jag tror jag till och med såg hur ljusrören blinkade till och hörde du också hur det knastrade av fotsteg i snön när hon sa sitt, det där, skrattretande svaret? Egentligen kanske vi överhuvudtaget inte kan kalla det för ett svar, då det inte hade ställts någon fråga. Och kan det då vara just så, att det är vår fråga? Kan svar ges om frågan inte finns och är svaret på det i sin tur självklart. Att frågor kan finnas utan svar, men att svaren kan finnas utan att vi känner till dem. Ibland tycks det vara, ingen fråga om den saken.

Det bibliotekarien hade sagt var att boken hon frågade efter, *Alice's Äfentyr i Sagolandet*, den första svenska utgåvan av Alice i Underlandet från 1870, var digitaliserad och då inte går att beställa upp ur samlingarna.

Jag är delvis beredd att hålla med Zarah och jag är förstående inför hennes tankar. Att det inte är samma sak att titta på en datorskärm som visar avfotograferade sidor, som i att hålla de verkliga i händerna. Att jag tänker att det finns en anledning till att flera morgonpigga själar fortfarande stiger upp tidigare än vad de kanske behöver för att öppna sin dörr och det med en vacker glädje. På sätt och vis skulle det kunna vara ett minne av ett barn som öppnar sitt paket under granen. Dörren är pappret. Fortfarande läser många sin morgontidning, med händer färgade i trycksvärta. Det finns morgon-svart kaffe och det finns vitt bröd. De som ännu inte givit upp inför mobilen, det där som enbart ger det specifika och aldrig låter texter få vara fängslade i sina egna objekt. Jag är övertygad om att marginalerna har ett syfte och inte minst en kraft. Det är en plats där marginalanteckningar kan bygga bo, även om de aldrig blir skrivna. Även instämmer jag med Zarah i det, att vad är det för mening med att ha en samling om en inte kan få titta på den, för vad är det då vi samlar för?

Nu var situationen inte fullt så stelbent som jag här kanske framställt den. Utan nu var det så att bibliotekarien klargjorde att - *vid särskilda fall så går det att beställa upp originalböckerna*, detta efter att hon exalterat och nästan stolt visat denna digitaliserade bok. Bläddrat eller snarare, om jag får rätta mig själv, tryckt på pilar som då gjort att bilder byts och en sida blivit en annan sida; var på vår protagonist, som vi ännu inte presenterat och kanske inte heller kommer presentera, gömt i en suck sa sitt smått uppgivna och utdragna *nej*. Ett svävande *nej* ur vilket sagan givits en början. Och det slog mig att det mycket väl kan ha varit så att sucken var gömd i det hon sa och inte att det hon sa var gömt i den.

- *Vad räknas som ett särskilt fall då?* frågar Zarah bibliotekarien, försiktigt som om det var något inställsamt hon sa. Och är vi inte många som delar denna undran.

- *Ja, det kan till exempel handla om fall där någon behöver studera själva sidorna såsom bladen eller pappret.*

Ett - *Jaha*, i denna världen och ett annat svar i tanken: ”Att det är just det, det handlar om här! Inte någon tråkig studie men att det handlar om att det är en bok och om jag lånar en bok så vill jag ha en

bok, inte en pdf-fil. Återigen, jag vill att den ska leva, jag vill kunna prata med den. Bara känna, känna lite, att något, vad som helst, är verkligt. Att det finns ett uns av autenticitet här i världen!” Som ni ser var det här inget vidare givande samtal, eller nog var det allt givande om måttstocken är information; men samtal som i sprakande och förfinad dialog, ordutbyte snarare än informationsutbyte, var det ej.

- *Du kan alltid hoppa över disken och riktigt tackla till bibliotekarien, knytnäva den andre som står där i disken bredvid som kommer vända sig emot dig om du gör detta. Springa mot öppningen där borta, emellan bokhyllorna och sedan ner mot magasinen. Blåste ett dammkorns röst i hennes öras inre. -Det är faktiskt nästan så man borde göra och jag skulle kunna tänka på det som en befrielseaktion. Hur Alice är en politisk fånge, ett krigsbyte som måste befrias. För vi ska ge alla sagorna asyl. Vi kommer proklamera att från och med denna dag ska gästfriheten råda här. Hissa upp en flagga i fastighetens topp, på vilken det ska stå skrivet, nu är sagorna fria. Var ett blodkärl i innerörats svar, talandes i flimmerhårens rörelser.*

- *Du kanske borde tänka på saken då, harklar bibliotekarien med ett leende för att avbryta tystnaden och kanske försöka avrunda samtalet.*

På Zarahs huvud, växte imaginära maskrosor, de visnade i samma stund som de växt klart. Maskrosfrön strösslades i de aldrig existerande vindarna, molekylära virvlar av syre, när hon gick ut genom säkerhetsdetektorn efter det standardiserade utbytet av adjöets vardagliga fraser. En mening från romanen *Dora Bruder* (2014) flöt upp till ytan, den yta som finns i alla huvuden och så även också i Zarahs; "ett ögonblick tänkte jag att han var en av dessa glömskans väktare som hade i uppdrag att bevara en skamlig hemlighet och motarbeta var och en som vill återfinna minsta spår av någons existens." (Modiano, 2014, s.14)⁶ Ett frö föll genom luftrummet ända bort till min hand på andra sidan rummet, den sa att den var trött och jag sa att den får sova i min hand om den vill.

---

⁶ Modiano, Patrick (2014) *Dora Bruder* s.14

När jag behöver stöd tänker jag på lyktstolpar. De är förtröstande och de är mina vänner. Jag tänkte på dem nu, på lyktan som hoppar fram längst mina drömmars väg och visar *Chihiro* vägen till *Yobabas* tvillingsystems hus.⁷ Lyktstolpen som står i snön inne i det som är ingenstans, för visst bor kristaller även där vi inte trodde att de skulle kunna bo. Och det är främst där de bor, stenar och vatten. I ljuset står Lucy och tittar uppåt, hon söker lyktstolpens blick, hon vill möta den med sin.⁸ Inte vet hon att hon väntar på någon, känslorna siar i det att hon är lugn snarare än förvillad. Mitt i skogen biter inte kölden, flingorna blir till väta i hennes hår. Men snart kommer faunen, med såväl omslagspapper som paket i sin famn och ett paraply att dela på.

Jag har mer än bara gått grusgången upp för att ta mig hit där allt under mig är av böcker, kulvertar med miljoner av världar. Jag hade kunnat få för mig att en ko står och betar utanför entrén i en av blomlådorna, men det gjorde jag inte. Målet var att förstå vad ett skrivande som konstnär kan innebära när texten först och främst inte ska bli ett verk.

Jag trasslar in mig som klor i garn, i prestationer och inspirationer. Hjärnspöken *gräver* krav. Vi klättrar upp i trädet som stod i backen. Ut så långt vi kunde på grenarna och vi kastade oss ut för att falla ned, fångas av snön, den var så tjock där i backens slutning. Pappa skottade snö och jag lekte att jag var en del av högen. Det bästa var att få en skopa över sig, för då var jag som den, då var jag snön.

Hur ska jag kunna hitta svaren, när svaren inte är det jag söker. Det finns en värld där sagorna fortfarande lever och det finns ett land där filosofin uteslutande består av högläsning av folkminnen och alla berättelser ur folktron.

Om något står skrivet, finns svaret gömt i orden, och är sammanlänkningsen av dem nyckeln till praktiken?

Det var länge sen jag var på Kungliga biblioteket. Jag stod där och registrerade mig, återigen, som ny låntagare för att kunna låna Svensk Rättstafnings-lära ifrån 1881 i hopp om att i det, i en tid då konjunktiven fortfarande flitigt användes, hitta svaret på min gåta. Jag älskar en verbform jag själv inte bemästrar, som både kan uttrycka önskan om något och osäkerhet om sanningen i det som en framför. I mångt kanske vår nonchalans inför dåtiden är fullt berättigad, men är inte detta i alla fall lite vackert och vist:

”Jag säger med flit sig sjelft likt; ty, att kunna följa hvad som skulle vara ett absolut rätt stafningsätt, erfar man stundom vara omöjligt, emedan fall gifvas, der hvarken ordens härledning, bruket eller någon annan stafningsgrund äro absolut säkra. I dylika händelser är det likväl fördelaktigt att bestämma sig för något, och sedan vara sig lik. ... Ty, alltsom språket sjelf organiskt utväxer, måste också dess bokstafvering följa med den öfriga utvecklingen. Ser man således tillbaka t.ex. på Svenskan, så skall man ej under någon tid finna hvarken språket eller dess beteckningsätt med bokstäfver sig alldeles likt under femtio, kanske knappt någon gång under tjugo år i sänder.”

Ur förordet till Svensk Rättstafnings-lära, Carl J. L. Almqvist, 1881 (1831) s.1.⁹

⁷ Spirited Away (*Sen to Chihiro no Kamikakushi*) (2001) [film]. Regi, Manus: Hayao Miyazaki. Studio Ghibli.

⁸ Lewis, C. S. (2003) *Häxan och lejonet, Berättelsen om Narnia*. Illustration ”Lyktstolpen” Pauline Bayne s.78

⁹ Almqvist, Carl J. L. (1881) *Svensk Rättstafnings-lära* s.1

Zarah hörde ett grymtande stön följt av en uppgiven suck från skåp 69 som stod på glänt. Det kan vara så att stundens prekära anstiftan på att vara verklighet gjorde att det såg ut som ett rosa sken föll ut genom springan, som om det var ett sidentygs tungor som föll ut med etern. I varje skåp hade rosa solar en gång *funnits*, många har drömt om att de *finge* form inför våra blickar. Var hon obetänksam eller nyfiken när hon gick fram till skåp 69? Två adjektiv som jag tänker inte är så vitt skilda ifrån varandra som det antyds av deras beskaffenhet som ord, dvs. såväl betydelse som bokstavering.

Hon kikar in och ser knappt ingenting. Det är först när en blinkning sker som förståelsen kommer. Någon blinkar i hennes öga och hon blinkar i dennes. Fjärilsvingar och fjärilspussar. Ögat i skåpet fnissar.

Fransarna är som fingrar när de kramar om varandra; flätas samman och pupillens håll och evighet möter en annans pupills öppnade oändlighet. Två evigheter och inget är summan, *ingentingheten* gnistrar till, en stöt som en explosion eller så kom stöten först efter explosionen. Svallvågen och Zarah är inte tillräckligt stark för att hålla sig kvar så hon ryggar tillbaka. Hon är en människa och vi som är det vill gärna ha översikt, överblick eller bara inte se nått så himla nära. Vår strävan är mer flykt ifrån, än jakten efter. Den av oss som nu hänger med i textens resonemang, förstår innebörden av faktumet att ögat i skåpet inte tryckte sig bort utan snarare ryckte sig än närmre mot *ingentingheten*. Att ögat följaktligen inte är, en eller ett som är som oss, en människa.

- *Är det du?* hörs en viskande och uppriktigt entusiastisk röst inifrån skåpet. Som om ögat, och det ögat sitter på, och rösten som därifrån är kommen; om de nu sitter ihop i en helhet, det är svårt att se. Har väntat på nått som plötsligt hände, men utan att falla i chock och förvåning, vara i nått där en visste precis att det som hände skulle hända, men blev så glad över att det slutligen hände. Öden beseglas och nu ska det ske, något som en förberett sig länge inför.

- *Jag tror det är jag... eller såklart jag är jag*, viskar Zarah tillbaka, ett viskande som antyder undran. I och för sig beror det hela på vem som menas, och det tänker Zarah, men hon säger det inte. Det har redan börjat hända minst sagt mystiska ting, såväl spännande som oroväckande, sedan hon tog tag i sin dröm om boken, sen hon frågade om den, och hennes tänkande väsen upptagits av denna specialfallens anledning och specialfallens innebörd. Det är inte det att hon inte vill att mystiska ting ska få hända eller få finnas. Hon vill, vad jag vet, bara inte vara en parodi på Alice och hennes äventyr. Hon är splittrad och inför oss själva är vi fler än en, fler än bara ett jag; och ingen annan vet, ingen finns som har en aning om vad som händer i henne inte minst hon själv. Men inför sin egen splittring, vissa av er hade kanske kallat det för just det, det låter jag vara osagt, för Zarah har inte tänkt kring detta på det sättet, som en splittring, utan är fullt upptagen av upplevandet av det istället. I vilket fall vill hon i det inte skämmas eller framstå som fjantig.

- *Varken är det självklart att det är du, eller att ditt jag är ditt. Men jovisst stämmer det att du är dig, och att du är den som ser på mig.* Det är då allt en besynnerlig röst som talar, det hade nog vi alla tänkt och det tror jag att jag hoppas inte minst för din skull. Vissa stavelser viskas sluddrigt fram medan andra uttalas både starkt och artikulerat. I vissa ord har talaren inkorporerat diftonger och till och med en triftong i var och varannan mening. Zarah tyckte att det lät som en eklekticism av vitt spridda dialekter på ett sätt som samtidigt inte kännetecknade någondera. Gotländskan, bohuslänskan, Listerlandets rullande R och W, gnäll från Örebro, riks R från Uppsalas utkanter och nått uppsluppet och släppt från Skellefteå, och där, svårt att sätta fingret på, men var det inte också något åländskt över det hela. Zarah tyckte det lät som om det var flera som talar, inte i tungor, men i mun på varann, sägandes samma sak. Och hon frågade

- *Är du ett du eller är du ett ni? Är du själv en eller är du flera?* och försökte kanske med flit bidra till det förvirrade samtalet.

- Om jag vetat svaret, hade jag aldrig varit här. Rös rösten fnissande och fortsatte sedan. - Nu hade jag likaväl kunnat säga vi, men jag tänkte att ett jag passar mig mer språkligt, när jag tar min an en form som jag har gjort nu.
- Med form är det kropp du menar då? För faktiskt är det så att jag inte kan se något annat här än ditt öga och det här rosa skenet härifrån. Zarah viftar lätt med handen som om hon försöker att med fingertopparna greppa delar av det rosa ljuset.
- Att du blott ser ett öga beror på att du inte ser vad som är i skåpet trots att det står lockande på glänt och då är de facto öppet. Det rosa skenet är i sin tur en fullt logisk följd av det att jag, eller Vi om du nu så vill, har en rosa klänning med fluorescerande färger. Sen tycker jag att, det säger väl sig självt att kroppen är en form; den är ju knappast enbart en färg, den har en färg men att den har en betyder ju inte att den är en, eller hur? Sen betyder det inte att något som är en form att det samtidigt är oformligt; oformligt är skulle jag säga ett kriterium för att något ska vara just en form. Form, omform, i form som en sockerkaksform. Och vad är sockerkaka om inte smarrigt. Och slutsatsen av det torde helt sonika vara att allt smarrigt känner sin form.
- Men är alla kroppar verkligen smarriga då? Om man till exempel hatar sin kropp och inte alls tycker att den är "smarrig" skulle det här då betyda att en inte längre är en kropp då?
- Jag känner inte för att svara ja på den frågan, så jag säger nej. Fnissar rösten. - Aldrig att jag sade att en inte var en form om en inte var smarrig utan att smarrigheten gör att en känner sin form mer. Och på tal om något helt annat; om jag varit ett orakel hade jag lämnat dig därhän, men nu är jag inte det Zarah. Om du ska vara tacksam får dock du själv avgöra.
- Så du vet vad jag heter! avbryter Zarah, hon är förvånad men någonting i detta fick henne att le än mer.
- Såklart att jag vet vad "jag" heter, du var ju den jag väntade på och jag är inte den som väntar på "de jag", jag inte vet namnet på. För, erkänn, tycker inte du också att det hade framstått som lite desperat. Och desperat påminner lite om deprimerad, vilket just är det vi talar om. Dessa människor som till och från går runt sönderslagna i själen som om de runnit ut genom sin form, de läcker, deras själar blir som spår efter dem längs gatorna, pölar på tunnelbanesätena för dessa vill i sin tur då rakt inte absorbera smulna själar, då är till exempel utspilld öl mer lämpligt för det ändamålet. Nu vet du mer än någon annan om vad jag pratar om, det är därför vi samspråkar förstår du. Jag pratar inte om någon självömkan eller depression i det dagliga talets kollektiva betydelse, de är formlösa genom att de förångas och det är sorgen som läcker. Det är därför jag är här Zarah! Jag är orolig för dig; du läcker och du måste hitta ett sätt att täppa till dina hål annars kommer du inte kunna fortsätta. En mopp att skura upp din själ och vrida ur den in i ditt inre, återfylla din form med dig, återforma dig till dig för du omformas till något annat just nu; men du Zarah, du är inte värdig golvmopparna, de är inte dig jämbördig. Din värdighet är en del av dig och därför måste du fortsätta. Ögats till en början nästan klämkäcka ironi har successivt övergått till en mer allvarsam ton.
- Zarah är tyst. Det ligger glimmer uppe på hennes kinder, rosa pärlor i skenet ifrån skåp nummer 69. -
- Men hur... tvekar hon och något skär sig på r:et och hon tystnar.
- Jag kallar det för ospecificerad sorg. En sorg av dig kommen, den är inget straff men fullt möjlig att se som en olycka. Det är gråten som dras ut, tårband, av nått du inte vet. Sorgen är den utan förklaring. Mycket mer kan jag som du förstår inte säga, ty annars hade den uppenbarligen inte varit ospecificerad och då hade den sorgen inte varit din.

Jag har länge trott, och vid det här laget är jag övertygad om att det finns en sorg vi inte vet något om. Inte för att den är okänd utan för att det inte finns så mycket att veta om den. Det finns en sorg vi endast kan leva, en sorg vi uthärdar och det finns den som är en sorg att överleva.

Jag vet inte om Zarah var medveten om sina fluffiga suckar, till och med jag är osäker på om hon alls suckade. Men ögat myste när det talade, och detta var det sista den sa; om inte ögonfransar är ett språk för det var trots allt det sista Zarah såg. - I suckarna bor andedräkten och i det, det viktigaste av

dig, suckar är mitt modersmål, det är också gråt, den formas av glömska och andens beklädnad är dess andemening. Jag hade tänkt säga dig mer, visa dig mer, men jag tror att du vet mer än vad jag trodde att du visste. Din suck var en riktning, mer behövs ej, än ett öga i rosa sken.

Jag undrade vem det var och jag tror kanske Zarah också hann göra det. Men fallet är så att vissa saker är för viktiga för att undra över. Ibland kan undran bli banal. Och vad hade det gjort med verkligheten om vi hade vetat. Zarah kände hur livet mötte verkligheten och det överkliga av det som i det uppstår. Det var inte så att tid inte fanns till att undra. Utan hon var i ett där, där allt är självklart. Hur skulle det se ut om vi skulle konkretiserade vår andning. När vi undrar över den, som det händer att vi ibland gör, och möjligt mer vanligt bland barn, hackar den sig. Det är inte för att den tänker utan det är när vi tänker som den slutar vara. Vi glömmer som tur är snabbt, kroppen kräver glömska för att den ska vara mer behaglig att varas.

Zarah brukar alltid gå på handikapptoaletten och nu mer än någonsin behövde hon den platsen som den kan ge. Ifall jag exploderar kommer inte rummet expandera i en ytterligare explosion och ingen mer än jag själv kommer till skada, då ytan i bästa fall kan tryckutjämna sig självt. Att smetas över väggarna för att sedan spolats bort, rinna ned i kanalernas djup mellan kakelplattor vita.

Det smattrar till i luften, i smattret och i knastret viks former som origami från ingenting, växer till ballonger som smälls och som knyts.

- Tadaa! Trodde du att jag skulle snuva dig på kaneln, med inget spex och inget annat än ett hemskt allvarligt samtal. Allt i ett rosa sken, först nedstigande från toalettstolen och nu stående i mitten av det annars, i fråga om värme och färg, så hårda rummet, stod en kvinna med ena handen placerad i midjan, hakan på samma axel som den armen som var en tyngd på midjan. Höften svankades åt motsatta håll som om handen i midjan blev så tung när hakan lutades mot dess arm att höften puttades i linje rakt bort. Den andra armen, den högra, var diagonalt nedsträckt mot golvet. Håret fladdrade ordagrant av sig självt, för vinden hade jag sagt om faktumet inte varit så att det inte fanns någon vind. En osynlig vindmaskin på hjul stod nämligen framför henne och en av de osynliga var anställd med görat att följa hennes ansiktes riktningar med denna osynliga maskin, så att håret aldrig skulle blåsa snett och klibba sig fast i anletets svett.¹⁰ Det märkvärdigaste var kanske ändå det att närhelst hon rörde sig föll glitter i högar på golvet, följden för henne var den att rummet skulle drunkna i glitter om hon antingen rörde sig allt för mycket eller om hon stannade på en och samma plats allt för länge. Det först nämnda en hastig lungsprängning, eller ett slag i huvudet av bryggan eller en stenig botten, *indrunknanden* i samma stund; det sist nämnda en sorts skendränkning genom kroppens alla små oundvikliga rörelser, de vi knappast kan se med blotta ögat men som här till slut kan gå överstyr.¹¹

Jag misstänker att Zarah behöver hämta sin anda, så jag tar tillfället i akt att stanna upp för att en andakt, så att säga, vore på sin plats. För nog är det allt, en helt annan sak att se en varelse kliva fram och födas ur intet, att framför sina ögon ta form; än att inget mer se än ett ögas form och ett rosa skimmer från ett skåp när ens blick smiter in i dess springa. Jag vill inte förringa utan bara föreslå att i det, fallet med ögat, lämnas mer åt fantasin och att mer då kan vara som det torde eller borde vara. Med andra ord; liksom det kan vara hur som helst med det där; formlöst är en vibrerande verklighet. Medan det föregående fallet här i texten och för Zarah det näst kommande faktumet, kvinnan som samtidigt steg ned ifrån toalettstolen steg fram ur intet; är ett där. En verklighet med en form som är

¹⁰ Se gärna: De osynliga, Institutet för språk och folkminnen. Illustration s.5 i uppsatsen

¹¹ Se gärna: Salistorfer, Michael (2016) [Konstverk] *Popcorn Machine*. Boros Collection, Der Bunker, Berlin

fast och konkret men som inte vibrerar desto mindre. På gott och på ont finns inte samma utrymme kvar för lögnen att gro och verkligheten blir som om den vore sann.

Av skilda anledningar är vi flera som likt Zarah föredrar handikapptoalletter. Det ligger något i utrymmet som tycks låta sig utkristalliseras som en förenande tråd. Till att få vara sig själv, till att få plats, till att få finnas till, till att helt sonika vara själv eller att inte evaporera till skuggorna av ånga.

Att fråga sig, är inte konstigt, mitt i allt detta; hur det kommer sig att i Kungliga bibliotekets mest intetsägande miljö, hos de vitgrå skåpen, ställda på sådant sätt att allt kunnat finna sig i en spegels evighet. Vända mot varandra inuti en spricka i de vita rummen, finns vita skåp, finns vitt kakel. Så långt vår syn förmår; det grå emellan det vita. Att hur det mitt i allt detta, något så färgglatt som denna fe ståendes framför Zarah i en pillemarisk kontrapost i sitt omhuldande rosa sken kunnat anta form. För en stund tänkte jag att det kanske säger sig självt, då dels 18 procent grått sägs ge perfekta exponeringar och dels att enligt diskursteorin skapas förståelsen av någontings innebörd i relation till sin reella eller föreställda motsats.¹²

18 procent grått. Wikimedia Commons.
Exemplo_de_um_Cinzeno_18_percent.jpg

Hon var på en plats nära sin påtalande sorg. En sorg som hon lever med. Mycket väl visste hon att den inte var något hon kunde fly ifrån och alltför väl visste hon att dit hon går, går den efter. På denna tankens plats stod en känsla och sa att antingen är hon sorgen eller så är sorgen henne. Hon sa att hon förstod. Hon trodde att det var en insikt hon talade med.

Mitt i allt puffande, glimrande och förlösande av verkligheter ur *ingentingheten* hade Zarah stängt dörren; möjligtvis på ren reflex, som om det sitter i oss att snabbt vilja skydda oss mot utsidan när vi träder in i toaletternas rike; eller för att ta tag i detta som bara uppkom och kom och i det slippa bli störd. Hon var till skillnad ifrån vad flera av oss hade varit i samma situation, det vill säga inte alls chockad av den uppkomna figuren eller för den delen av det faktum att golvet sakteligen men säkerligen började täckas av glitter.

Ett minne av en kväll, som kom att klä oss i sommarnatts blått. Jag satt på en soffa i en efter gråtens ömma hållning och jag började berätta om min barndoms *Svarta Änglar*. Inte vet jag om tanken hade kommit till mig genom en barnfilm eller om det var barnfilmen jag hittade på för att göra tanken verklig.¹³ Den är någon eller nått som med långsamma steg följer dig, gåendes i dina fotspår, i din doft – att det kallas för doftspår har aldrig varit en slump. Svävandes som upphängd i luften eller krampaktigt men ändå målinriktat sprattlande, en fjäril med avryckta vingar. Den är inte som vi, och aldrig sover den, ständigt på jakt. En anti-skugga som vill stjäla vår doft; om den lägger handen på vår axel dras vårt liv ur vår kropp. Ett komplex över lättjan eller en kantiansk vurm för arbetet; varje stund i stillhet är en stund vi inväntar döden.¹⁴ Sömn må vara en av nödvändigheterna, men glöm ej att även när du drömmer, vandrar döden emot dig, sökandes din säng.

¹² Se gärna: Winther Jörgensen, Marianne m.fl. (2015) *Diskursanalys: som teori och metod*.

För den som undrar är 18% grått är en fotografiterm.

¹³ Inspiration: Bland annat från en kväll hemma hos konstnären Johanna Arve och musikern Andreas Hiroui Larsson, Gärdet, Stockholm.

¹⁴ Lyssna gärna: Filosofiska rummet, De mänskliga synderna, P1 SR, 12-11 2017.

- *"Var glädjen log, grät sorgen djupast nere"*. I ett moln av glitter bytte fen kroppsställning, som en gradient mellan två stillbilder var glittret som föll, och rörelsen i själva bytet gick knappt att se. Hennes händer ägde sin samling av fingertoppar och med de smekte hon två ärr under bäggedera bröstet. En minst sagt okonventionell urringning, hade de som tänker på sådant tänkt. Klänningen bestod ömsom av det vackraste silket glimrande i satin charmeuse, ömsom av en säckkväv och rektangulära sandsäckar i varierande storlekar. Små säckar utspridda som vattkoppor och ett antal större i en mattallriks storlek som ett band runt höfterna. Glittret som föll vid varje rörelse, uppstod inte bara ur sprickorna från ingenting, utan var dessutom något som sandsäckarna svettades. Det finurliga med detta var att desto mer glitter förlorat från en sandsäck desto större hade den växt. Klänningen gick ända upp till hakan och hölls där på plats av ett blått band av plexiglas, och fråga mig inte hur tyg av plexiglas går till för det har jag ingen aning om. Urringningen som några av er kanske felaktigt hade benämnt "hål", gick ifrån bröstvårtornas underkant bortsett från i mitten där urringningen började strax ovanför solarplexus i en spets som undersidan på ett tecknat hjärta. Vidare tedde sig urringningen sig som så att den uppskattningsvis gick en fem till tio centimeter ner på kroppen där den därefter avslutades med det tecknade hjärtats ovansidas välkända båge. Fens blick slog sig ned på Zarahs fötter innan hon sade satsen, som jag för den som snabbt glömmer nu upprepar - *"Var glädjen log, grät sorgen djupast nere"*. För att vid den andra satsens intåg, se in i Zarahs blick från en plats under sina ögonfransar och det var nästan som om hon sjöng - *"... och lätt blev glädjen sorg, och sorgen glädje"*. (Bevingat ordspråk, troligt Shakespeare)¹⁵

Fast mer tyckte jag att det var charmigt än fånigt eller ens klyschigt, av en fe att besjunga *William Shakespeare*. Tänk på saken så här, att en fe är någon som kan alla citat i världen; troligt å sin sida inte enbart väljer sina citat utefter vem hon väljer dem för utan också för att kunna skänka sig själv ett fniss.

Det var nog så att fen ville stå stilla ett tag för att stilla regnet av glitter; Zarahs ögon hade börjat vänja sig med den ifrån fen frampulserande rosa dimman. Fast fen tidigare sagt att den uppkom ur klänningens *fluorescitet* så var det svårt att tro att den inte också härstammade ifrån fen själv, efter vilket Zarah tydligare kunde se denna figur hon egentligen kanske borde tyckt var malplacerad men som sagt fann fullständigt självklar. Om det var någon som kände sig som en inkräktande besökare så var det Zarah själv; framkliven från rikena i luftens alla mellanrum, som om hon och inte fen var den som var född ur allt det som inte finns. Fens ögon var av silver och regnbågshinnan en spegel. Att möta hennes blick var att möta sin egen. Längst hennes hårfäste gick ett alldeles rött ärr, rödare än ärr som är nya och färska. Teorin kring detta får vara, inget annat än ett förslag eller en chansning, att hon varje morgon fyller i det med en bordeaux-röd läppenna. En krona i vit plast, kransen grå och kantig, nio spetsar runda och vita, påskruvade dilationsstavar av varierande storlekar. Den bakre inte mer än några centimeter i höjd medan den vänstra åtminstone var 20 centimeter lång. I sin hand höll hon en glasstav, egentligen om en ska vara rätt och riktig var den av en sorts kirurgisk specialplast som bara såg ut som glas men inte var det, men det var omöjligt att veta, och den var i form av en utdragen och osymmetrisk åtta.

- *Det var... det var vackert sagt*, sa Zarah utan att veta om hon svarade på något eller avbröt en stämning som var tänkt att förbli. - *Vem var det som sa det?* fortsatte hon.

- *Ja du Zarah, det är bara du och jag här, och det var uppenbarligen inte du som sa det, då du själv frågar om vem som sa det du nu frågar om vem som sa, så rent logiskt borde det ju ha varit jag. Men om du nu skulle mena vem det var som myntade det, så är det egentligen en ganska oviktig om inte*

¹⁵ www.nordspråk.se

till och med trist fråga; det jag med det menar är en uppmaning om att lägga tankekraften istället på det som sägs eller hur det sades, svarade fen ganska så drygt. Men fortsätter i en mer tillmötesgående ton - *Egentligen var det bara det jag ville säga, det jag sa som fick dig att fråga om vem som sa det, inte mitt svar på din efter det ställda fråga, men nu när jag ändå är igång så tänker jag att det är min tur att bestämma samtalsämne.*

- *Jaha, men vad vill du prata om då?* frågar Zarah med lite halvkvävd irritation.

- *ah! Oh! Men jag hade tänkt att min utstyrsel skulle locka fram det ämnet. Men i och för sig så krävs det ofantliga mängder energi för att slå ihop något så litet som en atom. Jag måste ha misstagit mig. Jag som trodde att samtalsämnen var än lättare än så, antingen är det helt enkelt tyngre och då vet jag inte hur min klänning kan uppväga det, eller så är det överhuvudtaget inte ett grundämne.*

- *Men kära du, flinar Zarah - Du får för min del hemskt gärna initiera samtalsämnet.*

- *Det är bara så svårt att formulera sig, uttalar fen så att formulera mer lät som formel-era.*

Zarah log igen, - *Du kan alltid testa med att ställa en fråga!*

- *Oj, men det finns så mycket att välja på; en rätt så dum fråga hade varit att fråga om du visste att alla feer är transkvinnor, för det är ju alldeles självklart att du inte kan veta det, det vet ju jag, för jag är ju din fe, skrattar hon fram.*

- *Har alla en egen fe?* utbrister Zarah samtidigt som hon sprudlande tänker "Så det är det hon är!".

- *Inte alla Zarah. Vissa! Noga utvalda.* Hon drar länge ut på o:et i ordet noga och fortsätter - *Antingen av slumpen så att säga eller av mig. Men det är inte som om du har en egen fe bara för att du har en fe.*

- *Så, jag vet inte riktigt om jag har förstått dig rätt och du får hemskt gärna rätta mig om jag säger något fel,* Zarah var orolig att trampa henne på tårna - *men är ni feer då feer åt flera?*

- *Du skulle bara veta! Det är ett riktigt stressigt jobb det här.*

Zarah hade blivit lite van, vilket i och för sig är förståeligt, med att fen pratade på lite hur som helst, och hängde inte riktigt med i att endast en mening nu sades; så efter en lite, för den finkänslige, för lång paus, skyndade sig Zarah - *... ja, jo, det kan jag tänka mig.*

- *Och tänk då vad du hade kunnat tänka om du visste,* skyndar sig fen i sin tur och nästan avbryter Zarah. - *Det är lite som hemtjänsten det här, jag tar mig friheten att beskriva det som så, viskar fen försiktigt. - Snabba puckar, check, check, och vidare till nästa; duscha eller mat? Har du gjort kaffe? Så fint, men jag hinner tyvärr inte riktigt för jag måste DRA!* Fen drog ut på det avslutande a:t, som om hon föll eller långsamt försvann i någon sorts charad-anda.

- *Så ni har alltså då en speciell uppgift? Eller specifik är kanske det en säger.*

- *Nog allt är den speciell ska du se, vi feer ser till så att det händer för er,* hon knäpper med fingrarna i luften och säger snabbt efter varann melodiskt som om det var ett kort utdrag ur en ramsa och vem vet det kanske just var vad det var, - *make it happen, make it happen, make it happen.* - *och,* fortsätter hon - *är allt, förstås, skraddarsytt efter klientens behov. Nån ska ha de finaste kläderna och förväntar sig en vagn på köpet.* Hon suckar tankspritt. - *Av alla grejer jag har gjort så blir jag känd, mer eller mindre erkänd, och så långt ifrån okänd, för några klackskor i glas.* Hon svarar som på sitt eget påstående med - *I knooow!* Återigen betonar hon ordet och drar ut på vokalen. - *Genialiskt, avantgardiskt, utan att sluta vara classy. Vilket i och för sig var det Askungen behövde,* tänkte fen högt. - *Men du skulle allt se vad jag har fixat. Åhh! Du skulle bara se. Jag har fixat, väldigt många grejer faktiskt, jo men det är bara att ta nått.* Hon viftar med handen i luften framför sig som för att tänka och återigen styrt av andra naturlagar lägger sig ett dis av glitter mellan de två tills hon slutar. - *JO! jag har ju till exempel fixat silikontuttar av tulpansjälar, och är inte det häftigt på riktigt så vet inte jag!*

- *Wow!* utbrister Zarah i ett skratt, kanske mer åt att det börjar gå upp för henne att det verkligen är en fe hon pratar med och åt att den håller helt fantastiskt förvirrade monologer än åt det den faktiskt säger, - *ens att något kan vara av tulpansjälar?* funderar Zarah.

- eller... hmm.. *ne juste, detta var ju något jag gjorde i framtiden. Ibland blir det lite rörigt, du förstår det svåra är att hålla koll på tidsbegreppet. För själv bor jag i timmen mellan vintertid och sommartid, mellan sommartid och vintertid; ett mellanrum som knappt finns eller kanske inte ens finns, men som påverkar allt. Men tänk så här Zarah; det fanns tulpanfeber, och vad hände nu med den?*

Återigen hade Zarah lite svårt att hänga med då hon nu verkligen vant sig med att fen ställde frågor för att svara på dem själv. - *Jaha eeh, den tog slut?* undrar Zarah.

- *Slut och slut, den dog ut. Och vad hände med tulpanerna då Zarah?*

- *De dog?*

- *De var lökar som aldrig blev till och de som fanns visnade och dog. Det som dör i feber har vanligtvis en själ, och det som has måste finnas och det som finns går det att göra tuttar av.*

Jag tar mig friheten att än en gång avbryta oss i detta, denna gång inte för att stanna upp, utan för att inflika. Zarah hade aldrig träffat en transkvinna förut, vad hon var medveten om. Och frågan är fortfarande obesvarad om den här fen verkligen går att räkna som en transkvinna, om den ens är det eller om det bara var något som den sa, kanske för att få igång det samtalsämne som den ville ha. Vilka vi träffar på eller på något sätt stöter på är ganska svårt att hålla koll och räkning på. Vi är trots allt ett vi som knappt tittar åt varandra på tunnelbanan, för att sedan klaga över att vi inte träffar nya människor. Det som menas med att Zarah aldrig träffat en transkvinna, är alltså det, att verkligen eller på riktigt samtalat med en. Å andrasidan på det stora hela kan vi ju fråga oss själva hur många sådana samtal vi faktiskt har, då vi i ord kommer varandra nära och in på.

Fen fingrade på sina plåsterklädda armar, genomskinliga klisterlappar som fick huden att glänsa. Och i håret, tro det eller ej, hade det börjat växa ut långa rader av små silverfolie påsar, små som tre tumnaglar i led, virandes ned mot golvet i spiraler av band.

Och Zarah hade samtidigt börjat tänka på den långa kvinnan som stod vid datorregistreringen, när hon försökte beställa upp *Alice's Äfventyr i Sagolandet* från samlingarna. Boken som var digitaliserad och regelverket som planterade visionen om specialfallet. Hon var där då, tänkte Zarah. En minnesbild från tunnelbanan visade någon med en lång fläta, kan det ha varit hon?

"Inte för att jag vågar prata med någon, men henne hade jag aldrig haft modet att tilltala. Hon är som, oåtkomlig, över eller bortom, men inte som de som går runt och tror att de är förmer eller som de som nästan kvävs av sin egen blyghet". Säger Zarah till sig själv utan att säga det högt.

Ett avbrott i tankarna av att fen tydligt talar - *Hon sörjer!* Tonfallet var dubbelbottnat, det vill säga svårtolkat; om fen menade Zarah eller om hon menade henne Zarah tänkte på. Det lät som om fen pratade med sig själv, och Zarah var som vi förstår inte på något sätt införstådd med feernas kultur och fésianskans uppbyggnad, om hon varit det, hade hon vetat att feer till största delen pratar med ingen annan än sig själva.

Det finns förstås flera möjliga förklaringar till det som nu hände, och inte var det heller något vidare speciellt som hände om vi jämför det med allt som tidigare hänt. Fen började prata som om allt prat innan bara varit småprat, en lång monolog. Först trodde jag att det kanske hade att göra med att glitternivån i rummet nu var över en halvmeter; att fen på grund av det upplevde att situationens omständigheter krävde henne på en viss sorts effektivitet för att undvika besväret med kallsupar i det som smälter när det inuti ingenting börjat smälta; det var inte förrän senare som jag slogs av tanken att drunkna i utsöndringar ifrån ingenting mycket möjligt kan vara en omöjlighet. Med hjälp av den lila kunskap jag ändå har om feernas kommunikativa system, tänkte jag härnäst att monologen i mångt och mycket skulle kunna förklaras av att fen efter en stunds samtal börjat slappna av och då omedvetet börjat falla tillbaka i den egna språkkulturen, som tidigare antytt bör ha i åtanke att feer spenderar större delen av sitt sociala liv i en gemenskap med sig själv; i och med

att det för den delen inte är så vanligt förekommande att en träffar en fe så hade Zarah inget emot att lyssna på hennes orerande.

- Du förstår att i sagorna finns vi till för att hjälpa alla jungfrur att få sin efterlängtrade prins. Vi finns i formen av orakel i mytologierna där vi ger ynglingar gåtfulla svar på sina frågor, hjälper dem i deras stordåd för ära och framgång. Dygd är egentligen en förkortning av något annat och utan oss hade de aldrig nått sina mål; Herkules hade dött, Akilles hade i och för sig fortfarande dött och Askungen hade definitivt inte kommit till den där balen och skönheten hade äcklats av odjuret. Vi förblir ensamma kvar, ståendes i lerpölar när askungens vagn åkt, med trasorna hon lämnat efter sig.¹⁶ Sorgen kan alla språk. Och det finns vänner som talar med oss, älskade djur och väsen, ni ser men aldrig dömer. Det finns ett tempel, tillbett av folk för den gåtfulla kunskap bara vi kan besitta. Vi sörjer. Ja, vi sörjer att inga sagor är om oss. Att lyckan inte är vår. Att ingen slagits av tanken att kanske, bara lite, hjälpa oss. Vi är inte bara som, utan vi är, ett verktyg menat att hjälpa. Gång efter gång stöttar vi den där människan och bygger hennes lycka.

Vi struntar i sagan, inte önskar vi att få vara huvudroll eller att ens få inneha en biroll. Det vi sörjer är vår ensamhet, ett liv i avsidet. Är kärlek det samma som att vi älskar sagan för att den ger oss vår trolldom och oraklet sina siande krafter? Det är den som gör oss till oss, det enda som finns där och tröstar. Utan trolldomen hade vi aldrig levt, eller än viktigare velat just det. Jag är en fe och jag hade mycket väl kunnat vara ett orakel. Ty sorgen är också dess gud.

Jag är allt för annorlunda för att kunna vara en av er. Sanningen är dock skriven så att jag måste finna mig i att leva med er, om det nu är så att jag önskar att överleva. Ibland ser till och med jag feer, meta-feer och feernas feer. Det är stunder då jag mår bra, dagar eller nätter när jag tror att jag är stark.

Min kropp är bevis på att magin finns. Såsom sagofen byter form, omformar sin verklighets pagod, så gjorde också jag. Inför era ögon kommer den formas fler och åter flera gånger, också jag åldras, men på sett som era kroppar inte gör. En fes kropp är lite mera känslig och i oss själva kan vi inte trolla, trolldomens kraft är skapad av sagan.

Alltid vi förstår och vi finns alltid där. Vi lyssnar och vi torkar tårar. Om hon är god är vi hennes fe, om något annat är hon ändå inte värst glad i oss. Hon som säger att hon förstår, hon ljuger, för hon ser oss aldrig som någon som hon. Den som aldrig kan förstå, proklamerar "du har trolldom du kan vad du vill!" och inget annat gjort är än ett förnekande av alla våra problem. För såsom mannen inför kvinna är också hon inför oss.

Och tänk vad fiffigt det hela är. Vi äro inte många vi, men med vår trolldom kan alla dessa tjejer få sin alldeles egna fe. En som hjälper dem till balen och med de svåra valen. Det är som sagt ett väl utvecklat system, där var och en av oss tar sig an flera klienter. Vi hinner dock inte mer än att på sin höjd dyka upp ett par gånger i var och varannan människas liv. Över tider och på platser samt ständigt i skift. Tyvärr är några anställningsvillkor inget vi kan räkna med; men ett arbete, ett jobb, ett göra är få förunnat, och inte klagat vi. Att varenda en av er är likadan och saknar helt personlighet motiverar, tänker jag att vi det spexar till, dels färgglada och dels en gnutta galna. Vi struntar i vad andra tycker, då vi lever efter egna regler. Här ska det allt trollas ska ni se; förvirrande och disträa; för vi skrattar med ingen annan än oss själva. Och till dig Zarah finns inte mycket mer att säga än, att du måste följa sorgen annars kommer sorgen följa dig.

Få ler så mycket som jag gör.

Fast också gråter jag, och då gråter jag i massor. Det är sorgen och sorgen är mitt allt.

Sorg är namnet på alla mina gudar och sorgen är också mitt namn.

¹⁶ Sagan om Askungen. Se gärna: Cinderella (2015) [film]. Regi: Kenneth Branagah. Manus: Chris Weitz. Disney

Puff... hejdå
NÄSTA!

Fen var borta och Zarah stod kvar i den sista stavelesens eko i ett täcke av glitter som var det enda som var kvar. Det rosa skimret som hade vilat i luften runt om fen, med namnet Zarah aldrig frågade om och säkerligen inte fått vet om hon hade frågat, försvann som knastrande kolsyra inom ett tidsspänn på omkring fem minuter skulle jag tro, serpentiner upp mot taket, de sprack i bubblor och ur föll tulpanblommornas kronblad. Hon tittade sig i spegel; alltid hade hon tyckt att det var läskigt att möta sin spegelsblick, att titta sig själv in i ögonen. När hon var liten hade hon nästa trott att om hon stirrade sig allt för länge i ögonen så skulle det växa fram horn ur hjässan och förvandlingen till djävul vara oåterkallelig; eller att hon bara skulle se allt för tydligt att djävulen var vårt sanna jag. I vuxen ålder var aversionen inför spegelns blick kvar, att okontrollerade grimaser, öppna munnar och sprattlande tungor var det en skulle se, oron som avlöste djävulen när denne vikt hädan. Men här var något annorlunda. I denna spegel, i detta rum, var det inte alls läskigt eller ens lite obehagligt. Allt bara var.

Hon släpper sin blick för att följa kronbladen som singlar ned i spiraler skrivna i olika algoritmer. När de nuddade ökenlandskapet i vilket varje sandkorn var ett glitterkorn, alla i sig den minsta av speglar, försvann i mötet, som slukade av varandras vara, både kronbladet och ett sjok med glitter. I det sista kronbladets möte försvann därpå allt.

Det var **rött** som ett lönnlöv i kylan om hösten, som kölden hugger väldigt ont, för är det inte så att lönnens löv **blöder** mer än björkens?

Det finns en anslagstavla inne på Kungliga biblioteket; till största delen upptas dess utrymme av allehanda information smått ironiskt från själva biblioteket, en föreläsning då och då och så vidare. Om jag var tvungen att gissa hade jag sagt att denna anslagstavla hör till de mer lästa av anslagstavlor; mer än de andra, sådana i parker vi inget mer än kort nickar åt. Det vore dock missvisande att kalla Kungliga bibliotekets anslagstavla för välläst, då min gissning bara handlade om att den är mer läst än andra. Inte är de sorgsna, dessa anslagstavlor annorstädes, ståendes runt om i parker och på andra platser vi allt som oftast ilar förbi, utan snarare inser jag att de vid det här laget nog bara har somnat.

En av de få som stannar upp och ler till de sovande är Zarah. Hon gillar tiden och hur den går när en läser om olika bortsprungna husdjur, dammsugare till salu, städhjälp och tyvärr inte så många kontaktannonser längre. När hon stannade framför anslagstavlan här på Kungliga biblioteket, en dag bland många dagar i en rad, hade hon inte några specifika förhoppningar om att läsa något spännande; inte bara för att tavlorna på biblioteket var de som enligt henne innehöll minst av det som hon kallade för "ögongodis", utan också för att hon tittat åt dess håll i stort sett alla gånger hon gått förbi den de senaste dagarna, dessa dagarna på rad. Men vad är syftet med att inte ha stora förhoppningar om en inte någon gång ska bli överrumplad och förvånad. Ett fenomen, som i sin tur för de som älskar det, ofta anses vara lättare nåbart i tillstånd av små eller inga förhoppningar.

På anslagstavlan satt ett violett brev.¹⁷ Det var ett sånt där brev-kuvert eller kuvert-brev; alltså ett papper som viks ihop och då samtidigt är ett kuvert, eller ett kuvert som viks ut och då blivit ett brevpapper. Det satt uppnålat med en knappål med gult huvud och det hela såg rätt så vanskligt ut, att brevet när helst skulle lossna av en vindpust från någon som i brådska går förbi. Det fanns en impuls att med häftstift fästa brevet så att det inte i fortsättningen skulle hänga så våldans löst; men det var ingen som föll för den. Zarah läste:

Till den som det vederbör och läs mig gärna även om det dig inte berör

Det som smärtade mest var när han sa att "*för henne kan jag sluta vara en varg*". För det innebär att det hela är ett val, och att jag inte var tillräckligt värd att varken välja eller att sluta vara en så kallad varg för. Det är inget annat än smärtsamt att bli medveten om att ens kropp inte är tillräcklig. Och det gjorde ont när han sa att han gillar *petit* när det var jag som beskrev henne som just det. Allt det jag inte är, det gör ont. Att jag är lång spelar en förbannat stor roll och vem jag varit än mer än det. Jag kan aldrig bli rätt. Det är smärtsamt att veta att ens kropp aldrig kan bli tillräcklig.

Det här att jag är utestängd ifrån livet och det som gör det värt. Allt det viktiga i livet. Gör att jag måste skapa egna värden, egna meningar. Ett eget liv. I det har jag kanske konsten. Där har jag kanske en möjlighet att få finnas, och i mitt universum får jag lov till det.

¹⁷ Saramago, José (2008) Dödens Nycker bl.a. s. 123. I *Dödens nycker* är breven som döden postar violetta.

Men detta är också just det som är hindret mot att gå in i det mitt kära universum. Att ge upp och lämna det andra livet. Verkligen våga hoppas och tro på mitt universum och inte lockas in i hoppet om "det lyckliga livet"; ni vet kärleken och kompani.

Att vårda min ork, att slåss mot uppgivenhetens, sorgens och ensamhetens orkeslöshet, för att skapa kräver ork. Den onda cirkelns ironi då det är skapande och ork som krävs för att föda mitt universum.

När hans händer tar på mig. När han masserar mina axlar, smeker min hals.

Då tänker jag att om jag nu hade varit någon annan, om jag nu varit hon, om nu mina axlar varit hennes axlar och om min hals nu varit hennes hals. Då hade det varit annorlunda. Då hade han smekt mig mer. Då hade jag fått smeka. Då hade han kysst mig såsom han kysste mig första gången, när han la händerna på mina axlar invid min hals och vågade kyssa mig. Då innan allt ändrades, då innan jag berättade om mitt liv och blev en annan.

När vi ser på film och jag ligger vid hans sida, när min kind vilar på hans bröst, där vid hans armhåla. När han klappar mig på huvudet. Eller när hans huvud vilar i mitt knä. Då tänker jag att om jag varit en annan nu, om jag kunnat vara hon, så hade det varit lyckligt nu. Då hade de sovit i samma säng, så som vi gjorde förut. Då hade de skedat, då hade de haft sex och de hade inget annat varit än förälskade.

Men nu är inte jag den, min kropp är inte hennes kropp och jag är inte rätt.

Varje gång hans hand vilar på mig, varje gång jag ser hans läppar eller spejar på hans hals, då önskar jag så mycket att jag inte var jag.

//döden ¹⁸

Naturväsendet Skogsrådet/Huldran. Institutet för språk och folkminnen.
"Huldran" illustration av Theodor Kittelsen. Foto: Nasjonalmuseet (CC BY-NC).

¹⁸ Saramago, José (2008) Dödens Nycker s. 111. I *Dödens nycker* undertecknar döden sina brev med liten begynnelsebokstav, hon förklara anledningen till detta i ett argt brev till en tidningsredaktion.

Det första rummet som en kommer in i på Kungliga biblioteket bortsett från ett vindfång är en vestibul. Här sitter en vakt och inte mycket mer; någon brukar prata i telefon då det i resterande rum är strikt förbjudet. Åt höger ligger kafeterian, kapprum, skåp och toaletter samt ett rum med mikrovågsugnar tillför dem som föredrar att ha med sig egen mat. En trappa går ned till restaurangen men där har jag faktiskt aldrig varit. Om du istället går rakt fram, till höger om vakten, kommer du in i ett annat rum med en informationsdisk och en automatiserad glasgrind som leder in till där böckerna bor. Det är ett sorts genomgångsrum eller omkopplingsplats. En av alla dessa snöväxlar för människors livslinjer. Centralt belägna platser, till för byte snarare än för vistelse. Här finns det dörrar åt alla riktningar, rakt fram ligger föreläsningssalar och den så kallade lästrappan. En trappa ned i underjorden dit studium av medhavd litteratur eller skrivande på det ena eller det andra och dylikt anvisas, för alla dessa studenter som önskar ha någonstans att plugga. Åt höger ligger den stora läsesalen, i ett sken av guld och mustiga träslag, är den förbehållen studier av böcker lånade vid biblioteket. Om ni inte redan visste, så berättar jag det nu, har Kungliga biblioteket det de kallar för den Svenskasamlingen; bestående av alla svenska tryck flera hundra år tillbaka i tiden. Böcker ur den här samlingen får inte under några som helst omständigheter lämna biblioteket och det är just dessa miljontals böcker som är tilltänkta att läsas här i den stora läsesalen. Det har hänt måste jag erkänna, att jag beställt en bok, kanske inte just för att jag "vill läsa" boken ifråga utan främst för att få med reserverad rätt sitta i den vad jag tycker så fina läsesalen.¹⁹ Åt vänster hittar vi utlåningsdiskarna, där en beställer, hämtar och lämnar sina lån. Därifrån leder en trappa upp till, om jag minns helt rätt, forskarrummen och sist men inte minst Specialläsesalarna, vilka är avsedda för så pass värdefulla böcker att de kräver ständig övervakning; de fåtalet gångerna då *Djävuls Bibeln* hämtas upp ifrån sin hemliga plats i de underjordiska magasinen är det säkerligen här den blir läst.²⁰

Det var det här rummet som jag kallade för genomfartsrummet som Zarah var på väg att passera; likt alla flitiga Kungliga biblioteket besökare flera gånger gjort. Hon var på väg mot lästrappan efter det obligatoriska avhängandet av ytterkläder och väskor i skåpen, den delen som vi nu vet ligger åt höger om vestibulen. Om hon hade försökt hålla räkningen på hur många gånger hon gått igenom det här rummet hade hon vid det här laget tappat räkningen, så att försöka hålla den vore bara en total onödighet. Men det hindrade henne inte att känna rummet så pass väl, dess stigar av gångriktningar, att hon kunnat om hon velat gå med förbundna ögon. Vanan har den effekten, att kroppen börjar gå av sig själv som om den var automatiserad; i vilket en antingen slukas av tankar som annars inte får utrymme att gro eller upptas av en luddig och tryckande känsla närmast lik en sorts yrsel.

Det var nära att hon missade, det gick bara att skönja i synfältets sida, som solknaster och skuggfläckar i ögonvrån. Fantasin ger alltid massor av konstiga förslag på vad dessa skuggor och ljus skulle kunna vara; en man med kniv, *Kirby* från det välkända tv-spelet eller en delfin steppande i luften med hängslen slängandes vind för våg med en sjömanstatuering mitt på bringan.²¹ Vanligtvis är dessa förslag fullständigt felaktiga, om vi nu överhuvudtaget ska lita på verkligheten och det den visar respektive inte visar för oss. Nu var situationen istället som så, att jovisst stod det en orange och svartfläckig lilja och lipade i en av blomkrukorna, som annars bara inrymmer ett suspekt träd, då det trädet är ett sådant träd med plastiga blad med en fallenhet för damm-samlandet.

¹⁹ Se: Kungliga bibliotekets hemsida. <http://www.kb.se/samlingarna/oversikt/>

²⁰ Se gärna: Kungliga bibliotekets hemsida. <http://www.kb.se/codex-gigas/Svensk-Codex-Gigas/>

²¹ Se gärna: [https://en.wikipedia.org/wiki/Kirby_\(character\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Kirby_(character))

- *Jag hörde att du träffade fen!* ropar liljan på ett sätt som om den försöka fånga Zarahs uppmärksamhet ytterligare och fortsätter tätt därefter - *Vad tyckte du om henne då?*
När liljan pratade rörde sig kronbladens öppning in till ståndarna och pistillerna som om det någonstans där fanns stämband och en talets förmåga. Nästan att det ser ut som när *Donald Trump* talar, tänkte Zarah, små munnar som pratar i putande läppar. Hon skrattar glatt - *asså va? men vad gör du här?*
- *Vad gör du själv här? Som om du har nått bättre för dig,* svarar liljan lite förnärligt.
- *Det var inte så jag menade. Förlåt. Jag blev nog bara lite tagen tror jag.*
- *Av vad då? Och är det då mitt fel att du går runt hela tiden och blir tagen av ditt och datt.*
- *Neej, såklart inte,* ler Zarah, som fortfarande inte riktigt kan ta situationen seriöst. Men förklarar sig ändå mer allvarligt - *Jag kan inte lägga ansvar på någon annan, fram för allt inte på dig, ansvar är ju alltid ens eget. Utan jag tror det var mer så att jag inte direkt tänkte att en blomma skulle tilltala mig här.*
- *Nån av oss behövde börja samtalet och du som jag förstår hade då rakt inte tilltalat mig. Och du om någon, Zarah, borde väl hänga med i svängarna och inte bli så paff. Det är faktiskt snudd på ovärdigt,* tillägger liljan.
- *Jag om någon? Om vaddå? Och igen, jag ber om ursäkt.*
- *Men asså på dig själv, herregud. Har jag tagit fel person nu mitt i allt, jo det vore ju allt snyggt. Är det inte du som försöker beställa upp den där boken *Alice's Äfentyr i Sagolandet*?*
- *Ja, det är jag. Men jag kan ju i och för sig inte vara säker på att inte någon annan också försöker beställa upp den boken. Och jag kan heller inte riktigt se vad det har med saken att göra.*
- *Hashtag, herregud 2.0,* artikulerar liljan ironiskt och skrattar åt sin egna humor. - *Jag är ju Tigerliljan!*
- *Du får verkligen ursäkta mig, men jag tror inte riktigt jag hänger med.*
- *Men har du överhuvudtaget läst *Alice i Spegellandet*?²²*
- *Jaha, du menar att det är du!* utbrister Zarah.
- *Nu är det du som får ursäkta, språket i detta fall, men vem fan annars hade jag menat tänker du?*
- *eeh, jag vet inte, någon annan antar jag att jag menade,* säger Zarah försiktigt. *Läppar som trippar på tå, då orden inte vill trampa någon på sina.*
- *Okej, fine. Vi släpper det här och börjar om ifrån början. Vad tyckte du om henne då?*
- *Alice?*
- *HELLOOO?* Ropar tigerliljan medan den knäpper divigt med ändarna på två av sina blad. - *Fen såklart!*
- *Juste, jo... hon var, eee, mystisk. Eller, jo det var hon, men det var liksom som om hon var flera personer i en.*
- *mhhhmm*
- *Ja och hon var väldigt vacker också,* fyller Zarah i då hon kände på sig att tigerliljan ville höra något mer.
- *jaaa, vacker... orden smälter i liljans mun. Om vi nu kan kalla det för en mun, där dess tal kommer ifrån. - Hur såg hon ut då?* fortsätter den intresserat.
- *Det var mycket glitter överallt, och ett rosa sken. Jag kan inte riktigt minnas eller komma fram till om det var så att det regnade glitter eller om det var ljus, så som skimret är fast i mitt minne menar jag. Hon var rätt så lång också, och hade en Väldigt originell klänning.*

²² Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet* s.124-127. Dialog mellan Alice och blommorna i trädgården inne i Spegellandet, där ibland tigerliljan.

- *hmm, intressant må jag säga. Hon var alltså en människa. Hade hon en krona i guld, kanske? med rubiner som fyrhus. Liljan gnider ett av sina gröna blad mot ett av sina kronblad som om den klurandes kliar sig i mungipan.*
- *Att hon var en människa, det var hon... eller mänsklig i alla fall, hon dök ju upp på ett sätt som jag nog inte tror att människor kan. Och kronan, om jag minns rätt, var nog bestämt av plast.*
- *Åh! Så spännande! Liljan sprätter med kronbladen, - Såg de liksom ut ungefär så här? Liljan spottar ut pollen i luften som formar en rund och lite spetsig tub.*
- *Exakt! Just så såg de ut, fast i olika storlekar då.*
- *Så roligt! klappar liljan med bladen framför sig. - Det händer inte alls så ofta att hon visar sig i den formen. Och hur är det nu en säger igen? Ja! få förunnat som en brukar säga.*
- *Hur brukar man se henne då? fnissar Zarah uppfylld av tigerliljans lycka som har en förmåga att smitta av sig.*
- *Det allra vanligaste är ju att en inte ser henne överhuvudtaget och tätt efter kommer det att hennes form är ingenting, det vill säga att en ser henne men inte vet att en ser henne. Av rent traditionella anledningar, du vet hur sedvänja funkar. Tyvärr är jag inte så påläst om vad feer följer för lagar, det hör nog till juridiken och då inte riktigt något som intresserar oss i liljesläktet. Så när hennes form väl syns eller när en väl ser den, är det hävdvunnet att hon formar sig som en liten människovarelse med vingar, omkring kanske femton centimeter lång skulle jag säga. Ja men du vet, du kan se bilden framför dig, som till exempel när hon kallar sig för **Tingeling**, du har nog hört berättelsen om hur Wendy träffar Peter Pan och allt det där. Om jag ska vara ärlig, nu när du ändå frågar, så tror jag hon gör det för att människor, som vi sett, uppenbarligen är lite tröga, om du fattar vad jag menar, blinkar tigerliljan och när den skrattar låter det nu mer som en gräsand.*
- *Jag är i alla fall glad att jag såg henne, och att jag såg att jag såg henne, även om jag inte såg en liten fe med vingar var det jag såg inte som något annat jag sett.*
- *Ja, det gör du helt rätt i. Du förstår feer kan anta vilken form de än skulle vilja. På så sätt är de faktiskt släkt med drakar som är födda ur allting och har potential att vara allt så länge de inte blir ingenting. Till exempel väderdrakarna som föds ur luft och då inte har något behov av vingar för att vina över himlar.²³ Feer å andrasidan är födda ur ingenting, och kan då anta vilken form de vill så länge de inte blir allting. Den konkreta skillnaden mellan dem är mer som så att det som föds ur allting inte kan dö eller bli ingenting utan kan bara fångas i ett ting. Feer som föds ur ingenting kan inte heller dö, men de kan försvinna bland allting, vilket i princip är samma som att fastna i ingenting. Den stora skillnaden ligger väl just i det, att det verkar vara mycket svårare att frigöra det som är inuti ingenting än det som är i ett ting. Det farliga för drakarna som är i ett ting, till skillnad från det som är ingenting, är att ett ting kan gå sönder och det kan ju ingenting. Men, fortsätter tigerliljan, - Nu ser du alldeles förskräckt ut, nästan som om du tappat hakan när du böjt dig för att plocka upp en tappad tråd. Det är inte inför alla som hon visar sig i sina minnen av tidigare formers form.*
- *Var hon bara ett minne? Det bor något andaktsfullt i luften och det visar sig i hur Zarah ställer sin fråga.*
- *Bara och bara, för ett minne är det rätt så knepigt ska jag säga att vara. Framförallt utan att svika sin kärna. Utan att sluta vara ett minne.*
- *Det låter så vackert allt det här... suckar Zarah som om hon är på väg att drömma sig bort, - och det finns så mycket jag önskar att jag visste mera om.*
- *Det mesta är bara teorier om sanningen, så det är ingen fara, men under allt det finns mycket att veta.*
- *Är det teorier som i tankar och hypoteser du menar?*
- *Nej Ush! va hemska tankar, rättar tigerliljan Zarah, - Teorier som i drömmar och visioner!*

²³ Sandman Lilius, Irmelin (1988) 'Godvädersdraken', i Kerstin Almegård (uppl.) (2010) *Våra mest älskade sagor* s.109

- Nu är jag rädd att jag faktiskt inte förstår igen.
- Att vara rädd behöver du inte vara, till ingen nytta, ingen nytta. Jag pratar om på det sätt som fen visade sig för dig, att det är nära sammanvävt med fens vara som transkvinna. Det är i alla fall en av de existerande teorierna.
- Hon pratade faktiskt rätt så länge om det. Jag har tänkt att hon kanske ville blotta sin sorg för att hjälpa mig att se min.
- Frågan är mer den, om feer är transkvinnor eller om transkvinnor är feer. En teori i denna teori, det var kan jag säga lite som kuriosita en stjärnlilja som lanserade denna teori. Att transkvinnor blir feer efter att de dött och på sådant sätt kan båda lägena vara. Vissa hävdar såsom panterliljorna att transkvinnor är en sorts halvfeer; för om någon nu siar om nya världar och finns här för att skydda de omvandliga, så är det utan tvekan dem menar de. På senare tid har vi tigerliljor försökt gå till botten med de skära trumpetliljornas teorier om att utan feer så hade kärlek inte funnits; att det är de som tvingar fram den i fiktion och lögn ur sanning och verklighet. Det handlar om att ni folk har allt för mycket fixa idéer och massor med fuffens för er, att ni omöjligt kan veta vad kärlek är, att den för er på grund av allt det ni är, omöjligt kan finnas. Problemet verkar vara era besattheter av autenticitet och alla era inre fantasibilder så att säga, på det stora hela kanske smärre om er själva än vad ni har om andra. De skära trumpetliljorna menar här att detta täpper till er och, under ett nära samarbete under längre tid, vilket är mycket relevant att påpeka, med de stora trumpetliljorna, kom de fram till teorin om att feer kan allt om autenticiteten, att de är transkvinnor som kan anta vilken möjlig och omöjlig form som helst, detta går givetvis att förena med och är delvis baserat på både stjärnliljornas och panterliljornas tidigare nämnda teorier, men att det för er inte spelar någon roll då hon i era ögon alltid är och förblir något annat. Hur vacker hon än är, och hon kan anta former som personifierar det vackra, långt vackrare än hur hon visade sig för dig Zarah, kommer ni ändå inte tycka att hon är värdig. Eldliljan som intresserar sig mer för er människors förhållningssätt till fen, bistod i detta med kunskapen om att ni ser lögnerna som inte finns i verkligheterna som finns, att ni gör lögnerna till sanning och verkligheterna till lögnerna eller narrspeglar. Eldliljan som är, det vill jag inte ha osagt, en av de mest politiskt engagerade liljorna, sa med andra ord, att ni pissar på den, både verkligheten och fen, och att det helt och hållet är ert problem. Men låt oss gå tillbaks till den skära trumpetliljan och de stora trumpetliljorna, och allt det spännande de sysslar med. De sa att transkvinnans avsaknad av kärlek i den vad de kallar för den stora-autentiska-lögna, ger henne till slut kraften att skapa den. På så sett blir hon en fe som skapar fiktioner som ni sedan kommer att drömma om och tråna efter. Hämnden finns inte i feernas värld, godheten straffar henne och hon vill inget annat än att ni ska bli lyckliga. Hon var inte den som skapade kärleken ifrån första början men hon är den som gör att den blir till.
- Det är tyst ett tag efter ett så långt anförande, tills Zarah bryter den, tystnaden. Hon gör det försiktigt
- Jag skäms över att jag inte riktigt förstår. Att jag är så begränsad.
- Och det är just det som är problemet. Skammen såväl som besattheten över att förstå.
- Det är kanske det som är svårt...
- Du måste se att i det minsta lilla så finns insikt om det största stora. Det är trots allt kunskapen vi inte ser som vi de facto lär oss att förstå, då den kunskapen vi ser inget annat är än allt för abstrakt. Och du behöver lära dig att skapa verkligheter genom överkligheterna för sanningen har aldrig skrivits i en faktabok; ty den verkliga sanningen skrevs i fiktion. Om du tittar på mig, så vill jag säga dig, att jag inget annat är än en form av fiktion, jag är tankar i rörelse och i mig bor det som också bor i verkligheten. Du förstår det är det som gör att jag kan växa här inför dig. För att jag är bara för dig. Ibland kanske du inte vet om det eller ibland inte förstått det. Men jag finns alltid här där fantasin blev erfarenhet och erfarenheten blev till en praktik.

Du springer efter mig uppför trappan för du vill fånga mig när ovärdigheten viker mig på mitten. Ibland spyr vi. Men nu bär vi mig tillsammans till soffan och spända lyssnar vi på gråten som suset i en snäcka. Kanske vi trodde att en bit av havet också var instängt där. Det är min mage som talar, och genom den finner vi en port till hela vintergatan.²⁴ Efter en stund skrattar vi, du och jag. Så att vi ska kunna fråga oss själva om vi egentligen är fetischister, konstiga konstnärer eller någon sorts avgudadyrkare.

Nästa gång är det min tur att fånga dig när dina tårar vill tala. Vi slutar aldrig fascineras av faktumet att oändligheter kan expandera. Lekfullheten gör oss lyriska och kroppsligt medvetna om att universum är en magnet, som så mycket annat, styr tårarna.²⁵

"... vad tyskarna kallade 'judevänner' - ett tiotal 'ariska' fransyskor som var modiga nog att också ta på sig den gula stjärnan, i juni, den första dagen när judarna måste göra det, och bära den som tecken på solidaritet, men på ett egensinnigt och för ockupationsmyndigheterna förolämpande sätt. En av dem hade fäst en stjärna på hundens halsband. En annan hade broderat Papua på sin. En annan Jenny. Ännu en hade åtta stjärnor på skärpet och på var och en stod en av bokstäverna i Victoire. Alla greps på gatan och fördes till närmaste polisstation. Sedan till polisprefektens häkte. Sedan till Tourelles. Slutligen, den 13 juni, till lägret Drancy. Dessa 'judevänner' hade följande yrken. Tidningsförsäljerska. Städerska. Postanställd. Studerande." (Modiano, 2014, Dora Bruder s.115)²⁶

Det fanns en liten flicka. Hon skiljde sig markant både från tonårstjejen och den unga kvinnan, fast troligt smärre från den gamla tanten. Vi står handfallna inför henne. I berättelserna är det svårt att tillskriva henne en given roll, som offer eller förövre; den lilla flickan är farlig på ett sätt som ingen annan är. Hon är långt mer, samtidigt som hon är långt bortom den krigiska mannen; modigare och starkare än varje hjältenamn du kan *åminna* dig²⁷ och hon tar sig fram smidigare än vad *Sherlock Holmes* någonsin kunnat. Ingen och då menar jag ingen, kan var så obrydd som den här lilla flickan. Det gör henne oövervinnlig. Överklass Alice är hennes syster inte av blod men i tanke och själ, trötta på den tomma tillvaron och i det odlat en likgiltighet inför självaste livet. Oåtkomlig är hon galen och skrämmer alla; *Dracula*, *Tackla*, *Hannibal* och *Trump*. Tro för all del inte att det bara är hennes fantasi som skrämmer dig. Vi är rädda för att vi vet, att hon ser det hon ser och att vi tror att det hon ser, verkligen kan finnas. Bärandes på en sorg, sörjer hon; och jag tror att det är genom den som hon kan se världen med sin hjärtliga sorglöshet.

På Kungliga bibliotekets vind finnes en stråkorkester som tonsätter tillvaron för oss som är där. Den där stämningen i våra små äventyr. *Vandrar genom jämmerdalar alldenstund vi alltid fortsätter*. Här bor sorgen i en av hyllorna. Jag vet det för att jag pratade med henne en gång i den stora läsesalen. Jag stod på toppen av en stege. Det var tystnaden som slog mig i öronen så att varje ljud skulle låta mer av det.

"Dessutom, sade de, om flaggorna är för att fira det faktum att döden slutat att döda, då har vi två saker att välja mellan, antingen tar vi ner dem innan övermättnaden får oss att börja reta oss på fosterlandssymbolerna, eller också får vi ägna resten av våra liv, det vill säga evigheten, åt att byta ut

²⁴ Se: Titeln till Winterson, Jeanette (2017) *Vintergatan går genom magen*. Bakhåll, Sverige.

²⁵ Inspiration: En stund av gråt tillsammans med konstnären Malin Sternesjö, i trappan vid den fyrkantiga hissen som allt för ofta är trasig, i korridoren och i soffan i min före detta ateljé. Konstfack, Stockholm, 2016.

²⁶ Modiano, Patrick (2014) *Dora Bruder*. 1:a uppl., Elisabeth Grate Bokförlag, Malmö s.115.

²⁷ Se: Ordet åminnelse

dem varje gång de ruttnar i regnet, slits till trasor av vinden eller bleks ur av solen.” (Saramago, 2008, s.22)²⁸

Jag kan inte gifta bort sorgen, hur mycket jag än vill.
Jag ville gifta mig med dig och förgifta den,
men giftet ville inte verka.
Den stannade kvar, och du var den som efter det gick bort.
Så snälla vig mig!
Ty jag kan inte viga någon närmre mig än vad sorgen står.
Så vig är den inte.
Likstel är livet.

Jag när mig på sorgen, när sorgen förtär mig.
Den är vem som kommer hava min död.
Och jag tröstar mig med tankarna om;
att det inte finns en död mer värdig än det.
Slutligen, är det av mig,
bara sorgen som är kvar.
Vi drunknar inte i sorg,
men vi drunknar i tårar.

---

²⁸ Saramago, José (2008) *Dödens Nyckel*. Wahlström & Widstrand, Falun S.22

Ur näckrosens stjälk utvinns en saft som blir till bläcket i utförsäljningen när nekrologen realiserar döden genom dödsannonsens insignier.

Det finns något som säger samma som det jag sagt, men inte säger så mycket alls. Istället sitter jag alldeles tyst och skärpt lyssnar. När jag väl pratar är det som om jag talar fram en dimma. Är det ansvaret jag undflyr när jag inte kan uttala mig så där konkret som sig av det allmänna förståndet bör.²⁹ Och till råga på allt har jag härvidlag nu skrivit en skönlitterär uppsats.

Är oåtkomligheten min ledstjärna?

Jag vill inte vara harigt räddhågsen utan vederhäftigt modig.

Men om ni trodde att min strävan var att uttala mig så att ni omistligt förstår vad jag tänker, vore det ett av era stora misstag. Er förståelse lockar inte mig, enär törsten släcks av att säga det jag säger och få säga det så att dess flertydighet inte säger så mycket alls och dess inneboende entydighet halvkvädet alternerar sanningsenlighetens sannskyldiga.

Varför ska jag försöka hitta en mening i längtan efter en förståelse som aldrig varit för mig?

Därvid hade den här uppsatsen varit möjlig att förenkla till ett epitafium över den samma:

111 mellanrum i en svart lampa och en liten metallsåg till fågelns fötter,

grönt tyg som ett fall ur en av lådorna.

Kanske är det sorgligt att jag tycker alltför mycket om att skriva för att det ska bli några avskalningar i kubik. Den dagen, den sorgen; jag njuter alltför mycket av det. Till skillnad från flera av mina kamrater har jag aldrig lyckats bli minimalist. Men om jag ska vara ärlig har jag heller aldrig riktigt ansträngt mig. Inte ens ett taffligt försök. Det finns ord som är den bittra smaken i tuggtobakens satser.

Jag upptäckte det ologiska i att jag väljer de ord som jag finner mer vackra, *välsmakande*, eller i sammanhanget mer intressanta, *väldans smakande*, än de ord som bättre hade lyckas med att säga det jag ville säga. Jag vet inte om det är det jag vill men jag är förvånad över att det är det jag gör. Ibland måste jag tänka på dekorativstavning för att våga vägra mening. Inte vet jag vad jag säger, när jag säger att de är olika och samtidigt bestämt hävdar att de inte är dikotomier. Det som syns är väl också en immateriell mening?

Jag vill nämna fältet *Litterär gestaltning* i det här efterordet, och knyta an till det jag anförde i min inledning.³⁰ Om jag hade fått utforma konsthögskoleutbildningen efter eget bevåg, vilket å sin sida aldrig skulle hända, så skulle litterär gestaltning inneha en tydligare närvaro i vårt förhållande till både text och kunskap. Det är en metod för detta, såväl som för självreflektion och självkritik. Här får kreativiteten och den egna konstnärliga praktiken en betydelse i produktionen av text och kunskap. De får huvudrollen i förståelsen av dem själva. Min uppsats är inte på något sätt unik om en ser den som en del av den litterära gestaltningens akademiska skrivtradition, i den är fiktiva och skönlitterära uppsatser och avhandlingar inget främmande. Det den istället gör, och det är min förhoppning, är att gå på tvärs mot den övriga och mer etablerade akademiska traditionen för skrivande; som humaniora

²⁹ Konstnären Linda Pedersens opponering av den här uppsatsen. Konstfack, Stockholm, 2017. ang. relationen ansvar och fiktion.

³⁰ Samtal med konstnär och min före detta handledare, Johanna Gustafson Fürst. Konstfack, 2017. ang. Litterär gestaltning.

sorgligt nog söker och tvingas efterlikna, en tradition i vilken naturvetenskapen har sats som centrum och förebild.³¹ Konsten gör sin beskärda del för framväxten av denna sorgliga situation genom att valhant anamma, till och med enfaldigt härma, humaniora; som om konsten drabbats av ett mindervärdeskomplex och behöver se sig själv som lillasyskon till den.

Jag sörjer humanioras död, ty i dag handlar också den snarare om bevisande än om tänkande. Kanske jag inget annat är än paranoid när jag skyr och känner av återkommande försök att leda in konsten på samma väg, som om konstens essens vore bevisandet.

Det om något är för mig dess motsats.

Låt det vara en enkel tanke, banal om ni så vill.

Om ni blir upprörda så kan ni alltid tänka på en banan – jag kallar det för banal **banan**.

Tanken vi tänkte var att om nu medeltiden varade i 1000 år, låt oss säga framtill omkring 1400-talet. Efter vilket vi självklart var i behov av en övergångsperiod inför det som komma skall. Det var renässansen som fick bära oket när metamorfosen inte var plötslig. Detta innebär att upplysningen, dels var tiden som i självverket nalkades och var tid som efterföljde, dels att om den också kommer vara i ett millenium så betyder det att vi nu befinner oss i mitten av den.³² Vår besatthet av bevis kan ses i ljuset från vår dyrkan av det naturvetenskapliga. Känslorna hörde vår medeltid till och snart har tankarna också tystnat då bevisföringen är vår framtid. Ända tills metamorfosen som ständigt är, gör sig till känna, inte för oss, utan i de kommande livsformernas historier. Vi är blott enkla och obetydliga, former som kommer förgås för att aldrig återbildas; ombildade i ett möbiusband. I djupens mörker bärs budskap och mening av ljus, under ytan finns varelser som redan nu byter färg.³³ I universums ekpyrosis och de cykliska multiuniversumens dyrkande av Aion är det som är alltid för tidigt.³⁴

Jag ser mig inte som en förespråkare utan som en konstnär som försöker vara ödmjukt i min vägran att uppskatta kolerisk bevisföring. Om detta är kommet av att jag känner mig uppgiven eller av att jag känner mig övertygad är lite svårt att svara på. Lösningen till cirkelns kvadratur som besvärat matematiker under århundraden visade sig vara att cirkeln var omöjlig att kvadrerar det vill säga att ingen lösning fanns. Immun mot sina egna åsikter och i vänskap med att ständigt upprepa sig. Vad kommer egentligen hända när jag skriver, att jag anser att vårt skrivande efter en förutbestämd mall är utöver fjantigt även skadligt för våra konstnärliga praktiker. Problemet är nog inte att en uppsjö av oss menar att skrivandet inte bör komma ur vår konstnärliga praktik. Utan problemet är nog det att vi inte vet hur skrivandet kan korrespondera med den. Behjälpligt är då rakt inte att vår utbildning främjar och att samhället tidigt fostrar in oss i en mentalitet där skrivandet är fränkopplat från de mekanismer som verkar i vår konstnärliga praktik. Föga förvånade blir skrivandet följaktligen för många av oss ömsevis svårt, ömsom främmande. Och det riktigt förfinade och raffinerade reflekterande går förlorat.

Att sätta mig själv som ett exempel kan tyckas vara självgott. Det jag menar är varken att jag är ett gott sådant, att min metodik är något som passar någon annan än mig själv eller att jag för den delen lyckats med det svåra i att hitta vari mitt skrivande *besläktas* med min övriga konstnärliga praktik.

³¹ Samtal med min mamma Lene Klein, 2017, Stockholm. ang. bevisande, naturvetenskap och akademiskt skrivande inom humaniora.

³² Samtal med Adam Haugback och Klara Kauppi, under Klara Ströms master utställning i fri konst *l'amour, la mer, la mort*. Konstfack, Stockholm, 2017.

³³ *The Blue Planet 2* (2017) [film]. Avsnitt 2: *The Deep*. Producent: Orla Doherty, Exekutiv producent: James Honeyborne. BBC Natural History Unit. *The Blue Planet 2* (2017) [film]. Avsnitt 3: *Coral Reefs*. Producent: Jonathan Smith. Exekutiv producent: James Honeyborne. BBC Natural History Unit.

³⁴ Samtal med min pappa Alf Klein, 2017, Stockholm. ang. evighet, multiuniversum och att vi aldrig är en ultimat livsform.

Det är svårt att hitta sätt för att applicera kunskap en har inom somliga medier och inför vissa material på mediet text och materialet ord. Befinner sig inte också de i ett rum och har inte också de en estetik. Det finns färger, nyanser, former, toner och det som jag upplever i större grad i skrivandet, smak. För mig handlade det om att utveckla mitt smaksinne och återuppliva dess förmåga att känna smaken av ord. Jag har inte klurat ut hur jag gick till väga eller hur jag i fortsättningen behöver gå. Jag kan gissa att läsning och skrivande hjälper mer än stälper. Jag läser alltid mycket noga och på senare tid har jag blivit bättre på att acceptera att det också innebär att jag läser väldigt långsamt. Det är viktigt att vara snäll emot sig själv, i alla fall försöka. Jag tvekar inte att läsa, det jag läst, om igen. Högläsning, av lyrik mer sällan av epik, men alltid av det jag själv skrivit. En regel jag har lyder, att jag ska försöka skriva av alla textsnuttar och formuleringar som drabbar mig.

På vägen jag gått mötte jag en insikt, den slog mig följe en bit och efter att vi vinkat adjö åt varandra började jag våga stå upp för att min konstnärliga praktik till stor del utgår ifrån ett estetiskt utforskande. Uppfylld av ett ständigt omvandlande dansar jag kring förändring och förvandling, en livsfilosofi och en livsironi. Jag kan aldrig bestämma mig. Och när jag väl bestämt mig för något, är det första tecknet på att jag snart kommer ändra mig. Det gäller även min kärlek för fiktionen. Redan nu har jag börjat sörja dig.

Det här var inget lovtal till fiktionen utan det visade sig vara en sorgesång till dig.

Jag söker det vackra i det som gör så jävla ont.

Bibliografi:

- Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.
- Lewis, C. S. (2003) *Häxan och lejonet, Berättelsen om Narnia*. Bonnier Carlsen, Italien.
- Lewis, C. S. (2003) *De sju böckerna - Berättelsen om Narnia*. Bonnier Carlsen, Italien.
- Sandman Lilius, Irmelin (1988) 'Godvädersdraken', i Kerstin Almegård (uppl.) (2010) *Våra mest älskade sagor*. Bokförlaget Semic, Kina, s.107-126.
- Almegård, Kerstin (red.) (2010) *Våra mest älskade sagor*. Bokförlaget Semic, Kina.
- Saramago, José (2008) *Dödens Nycker*. Wahlström & Widstrand, Falun.
- Modiano, Patrick (2014) *Nätternas Gräs*. 1:a uppl., Elisabeth Grate Bokförlag, Malmö.
- Modiano, Patrick (2014) *Dora Bruder*. 1:a uppl., Elisabeth Grate Bokförlag, Malmö.
- Modiano, Patrick (2014) *Lilla Smycket*. 1:a uppl., Elisabeth Grate Bokförlag, Nørhaven, Danmark.
- Winterson, Jeanette (2016) *Varför vara lycklig när du kan vara normal?*. Bonnier Pocket, Litauen.
- Winterson, Jeanette (2015) *Det finns annan frukt än apelsiner*. Wahlström & Widstrand, Leck, Tyskland.
- Winterson, Jeanette (2006) 'Preface' in Djuna Barnes (2006) *Nightwood*. New Directions Publishing, New York
- Barnes, Djuna (2006) *Nightwood*. New Directions Publishing, New York.
- Hylinger, Claes (1998) *Till främmande land*. Albert Bonniers Förlag, Smedjebacken.
- Pound, Ezra (1982) *Hyllning till Sextus Propertius*. 1:a uppl., Bo Cavefors, Meran.
- Almqvist, Carl J. L. (1881) *Svensk Rättstafnings-lära*. 19:e uppl., F. C. Askerberg.
- Almqvist, Carl J. L. (1869) *Svensk Rättstafnings-lära: innefattande regler för alla i språket förekommande fall, upplysta genom exempel, undantags-förteckningar och skrif-övningar; för offentlig och enskild undervisning, äfven för äldre personer, hvilka behöfva anvisning att rätt stafva modersmålet*. 18:e uppl., F. C. Askerberg.

Föreläsningar:

- Séraphin, Lena (2017) [föreläsning] *Föreläsning om The Don Quixote Complex och Lena Séraphins konstnärskap*. Kritikklubben, Bonnier, Stockholm, 2017.

Hemsidor:

Institutet för språk och folkminnen:

<http://www.sprakochfolkminnen.se/>

<http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/for-dig-i-skolan/arkivvaskan/de-underjordiska-i-folktron.html>

<http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/for-dig-i-skolan/arkivvaskan/skogsraet-i-folktron.html>

Kungliga biblioteket:

<http://www.kb.se/>

<http://www.kb.se/samlingarna/oversikt/>

Övriga:

http://nordspraak.se/liknande/se_33730

[https://en.wikipedia.org/wiki/Kirby_\(character\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Kirby_(character))

Rörlig bild:

Alice in Wonderland (1999) [film]. Regi: Nick Willing. Manus: Peter Barnes. NBC. UK.

Cinderella (2015) [film]. Regi: Kenneth Branagh. Manus: Chris Weitz. Walt Disney Pictures. USA.

Spirited Away (Sen to Chihiro no Kamikakushi) (2001) [film]. Regi, Manus: Hayao Miyazaki. Studio Ghibli. Japan.

The chronicles of Narnia: The lion, the witch and the wardrobe (2005) [film]. Regi: Andrew Adamson. Manus: Andrew Adamson, Christopher Markus, Stephen McFeely, Anna Peacock. Walden Media. UK.

The chronicles of Narnia: Prince Caspian (2008) [film]. Regi: Andrew Adamson. Manus: Andrew Adamson, Christopher Markus, Stephen McFeely. Walden Media. UK.

The Blue Planet 2 (2017) [film]. Avsnitt 2: *The Deep*. Producent: Orla Doherty, Exekutiv producent: James Honeyborne. BBC Natural History Unit. UK.

The Blue Planet 2 (2017) [film]. Avsnitt 3: *Coral Reefs*. Producent: Jonathan Smith. Exekutiv producent: James Honeyborne. BBC Natural History Unit. UK.

Konstverk och konstutställningar:

Salistorfer, Michael (2016) [Konstverk] *Popcorn Machine*. Boros Collection, Der Bunker, Berlin.

Saunders, Nina (2017) [Konstutställning] *I hear a voice in the midst of the four beasts*. Kunsten, Aalborg, Danmark.

Daisuke, Yamashiro (2016) [Konstverk] *Talking Lights*. Roppongi Crossing, Mori Art Museum, Tokyo, Japan.

Daisuke, Yamashiro. *Talking Lights*. Photo: Satoshi, Nagare. Roppongi Crossing 2016, Mori Art Museum.

Bilder och illustration:

Wilh. Peters (1887) [Illustration] Skandinaviskt julblad från boken *Julrosor*.

Kittelsen, Theodor (1892) [Illustration] *Huldran*. Foto: Nasjonalmuseet (CC BY-NC), Oslo.

Bayne, Pauline (1950) [Illustration] *”Lyktstolpen”*. Lewis, C. S. (2003) *Häxan och lejonet, Berättelsen om Narnia*. Bonnier Carlsen, Italien. s.78

Bayne, Pauline (1950-1956) [Illustration] *Illustrationer till Berättelsen om Narnia*. Lewis, C. S. (2003) *De sju böckerna - Berättelsen om Narnia*. Bonnier Carlsen, Italien.

Tenniel, John (1865, 1871) [Illustration] *Illustrationer till Alice i Underlandet och Alice i Spegellandet*.

Carroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

Ljud och radio:

P1 SR (12-11-2017) [Radio] *Filosofiska rummet, De mänskliga synderna*. Stockholm.

<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/973511?programid=793>

Doyle, Patrick (2015) [Musik] *’You shall go’, Cinderella (Original Motion Picture Soundtrack)*. Walt Disney Records.

Interaktiva medier:

Kirby (1997-2017) [Tv-spel karaktär]. Skapare: Masahiro Sakurai, Satoru Iwata. Nintendo, HAL Laboratory.

Platser:

Kungliga biblioteket (2017) [Plats]. Humlegårdsgatan 26, 102 41, Stockholm.

- *Iakttagelser vid besök, lån av böcker, öppna föreläsningar och samtal med bibliotekarie.*

Färg:

18 procent grå (2011) [Färg] Exemplo_de_um_Cincento_18_percent.jpg. Wikimedia Commons.

Ord:

Begråtande (1901) [Ord]. SAOB, Sverige. https://www.saob.se/artikel/?unik=B_0713-0055.KFOI

Impregnera (1933) [Ord]. SAOB, Sverige. <https://www.saob.se/artikel/?seek=impregnera&pz=1>

Impregnera (2017) [Ord]. Wiktionary, Sverige. <https://sv.wiktionary.org/wiki/impregnera>

Samtal och händelser:

Hansander, Linnea (2017) [Samtal, Händelse] *Samtal om konstnärliga uppsatser och konstnärliga forskning en kväll på Telefonplans tunnelbaneperrong*. Telefonplan, Stockholm.

Arve, Johanna och Hiroui Larsson, Andreas (2017) [Samtal, Händelse]. Gärdet, Stockholm.

Sternesjö, Malin (2016) [Samtal, Händelse] *En stund av gråt tillsammans med Malin Sternesjö, i trappan vid den fyrkantiga hissen som allt för ofta är trasig, i korridoren och i soffan i min före detta ateljé*. Konstfack, Stockholm.

Haugback, Adam och Kauppi, Klara [Samtal, Händelse] *Samtal under Ström, Klaras MFA utställning*. Galleri Konstfack, Konstfack, Stockholm.

Pedersen, Linda (2017) [Opponering] *Opponering på denna uppsats, ansvarig lärare Gregory, Mathew*. S7, Konstfack, Stockholm.

Petander, Petronella (2017) [Opponering] *Opponering på denna uppsats, ansvarig lärare Gregory, Mathew*. S7, Konstfack, Stockholm.

Gustafsson Fürst, Johanna (2017) [Samtal]. The Plant, Konstfack, Stockholm.

Klein, Lene (2017) [Samtal]. Lilla Essingen, Stockholm.

Kommentarer om omnämnande:

- *I inledningen nämner jag två böcker: Lovtal till Filosofi (2004) och Lovtal till Intet (2006). De har inte använts mer än som omnämningen i uppsatsskrivandet, studien och det konstnärliga arbetet.*

Merleau-Ponty, Maurice (2004) *Lovtal till Filosofin: essäer i urval*. Brutus Östlings Bokförlag.

Sá Cavalcante Schuback, Marcia (2006) *Lovtal till Intet: essäer om filosofisk hermeneutik*. Glänta Produktion.

- *Följande två texter nämns i två fotnoter. Det är två texter som jag har läst, dock ej inför eller under arbetet av just den här uppsatsen, som så mycket annat kan ha haft en indirekt påverkan. I vilket fall önskar jag omnämna dem, då de förutom att knyta an på olika sätt till det jag skrivit om, även är värda många rekommendationer.*

Stryker, Susan (1/6-1994) *My Words to Victor Frankenstein Above the village of Chamonix: Performing Transgender Rage*. GLQ 1 (3). s.237–254

Winther Jörgensen, Marianne m.fl. (2015) *Diskursanalys: som teori och metod*. Studentlitteratur, Spanien.

- *Följande text har genom sin titel enbart inspirerat en formulering i Epilogen s.25.*

Winterson, Jeanette (2017) *Vintergatan går genom magen*. Bakhåll, Sverige.

Innehållsförteckning:

- Anekdoter s.34-37
- Kålmasken. Alice i Underlandet s.38
- Cheshirekatten. Alice i Underlandet s.38-39
- Tejudningen. Alice i Underlandet s.39-40
- Hummerkadriljen (The Lobster Quadrille or The Mock Turtle's Song). Alice i Underlandet s.40
- Den vita riddaren. Alice i Spegellandet s.40-41

*Anekdoter :**Anekdot nummer ett:*

Det var två unga män; snarare pojkar. Ja, tonåringar. Jag iakttog dem ifrån en bänk på tunnelbaneperrongen i Hornstull. De spottade alldeles för mycket, så pass att jag började fnissa för mig själv; då det coola blev fånigt och riktigt töntigt.

Jag tänkte att de måste ha väldigt tränade spottkörtlar. Inte för att kunna spotta men för att kunna producera så mycket saliv som det troligtvis ändå behövs för deras tragikomiska parodi på manlighet. Kompensera ynkligheten, benigheten och lenheten.

Förstod de inte att det hela blev till ett understrykande av allt det de inte är.

Är det så här det är för dem att växa upp; vara en travesti på den en tror att en vill vara.

Tunnelbanevagnens dörrar kränger luften, det piper bakom mig och snabbt har jag satt mig på sätet närmast fönstret.

Anekdot nummer två:

Jag gick förbi Socialdepartementet på väg hem från Medelhavsmuseets 'En kväll om Äventyr'. I fönstret längre in, i fönstret till receptionen och vaktens lilla bås, bortom entréhallen, stod en tiger med kropp och huvud i ett.

Efter det skrattade jag och sjöng.

Nynnade hymnen som jag lärde mig en juldag och annandag för längesen.

*Hummerkvadrillen.**Anekdot nummer tre:*

Kristallengalan 2017 och röda mattan ligger inomhus.

Allt känns som ett undagömt jippo. Inuti

Stockholmsmässan i Älvsjö är vi separerade från världen, för att ingen ska behöva se hur fånigt denna verklighet rentav är.

Här stod jag tillsammans med flera andra och avvarade en halvtimme, för att stå i kö för att bli fotograferad på röda mattan av fotografer som inte vet vem en är för att en inte är "nån".

Det som jag tror gjorde mig annorlunda var att det för mig gjorde detsamma, att jag av det kände lättnad. Eller så kände jag kanske ingenting, för det gjorde ingenting. Ibland vet jag inte riktigt vad jag bryr mig om, men det här var nog inte det.

I kön försökte jag småprata med två jag stod tätt intill, vi nära nog knuffades in i varandra av trängseln. Jag försökte skoja till det lite med att säga att det är som på

fyrans buss en lördagskväll. De såg häpna ut och sa inte så mycket mer än - *Åker du buss?*

På toa ser alla kvinnor exakt likadana ut. Blonderat dött hår, utsläppt i lockar, samma tjocka sminkning och tajta galaklänningar. Kanske jag behöver känna lite förakt för att orka se så annorlunda ut, jag med min klänning av återvunna tyger och en underkjol i spets.

Jag får ångest dels för att det plötsligt känns som om människor börjat klonas, och dels för att jag tvekar på min egen kvinnlighet.

I ögonvrån ser jag mig själv gå förbi i speglarna som är fullt upptagna med att spegla sminkanden och perfektionistiska hårpillanden som överhuvudtaget inte gör någon som helst skillnad för någon annan än de som för stunden fastnat i sina spegelbilder.

Jag måste se ut som något helt annat; och samtidigt tänker jag att om det här är att vara kvinna, så är jag inte det - *Då fortsätter jag hellre vara i mitt lilla UFO.*

Jag biter på mina naglar och funderar på om det betyder att jag är konservativ, när jag tycker att det hela är lite fånigt. Att det finns något sorgligt i att kvinnor som är äldre än mig vill se ut som om de är yngre än både mig och vad de är.

På väg tillbaka till min plats och mitt bubbelvatten märker jag att en snubbe från *Paradise Hotell* följer mig med blicken.

Jag ler åt situationen.

Anekdot nummer tre:

Den sura doften kommer från två bostadslösa som sitter på två platser längre bort, med trasiga sandaler, håliga strumpor och med oklippta naglar som banar genom hålen.

Impulsen vill hålla för näsan. Ett jäst mjölkpaket med en mage av kartong. Men jag tillåter mig inte att falla för den.

Anekdot nummer fyra:

Tydligt vill jag inte ge henne några pengar, och varför vill jag inte det?

Och heller vill jag inte ignorera.

Inget annat än att le och svara på tilltal, blickar som möts och ögon som ser varann. Är inte det vårt ansvar som människor att se och bejaka mänskligheten i andra. Att göra människor till människor är också ett ansvar inför oss själva.

Men vad är det rätta, vad ska jag göra?

Situationen blir utdragen och ett hopp släcks. Jag känner mig som ett svin, och jag frågar mig själv om det kanske är min känsla som är mitt ansvar. Att erkänna

verkligheten och hur sorglig den är. Att se vår otillräcklighet är inte samma som att acceptera den.

Anekdot nummer fem:

Han är mannen eller vem han nu är. Kläder och omvårdnad har blivit vår försommars gud. Han står med en cd spelare, en bergsprängare på axeln, invid hans öron, tryckta intill. Med slutna ögon är han i ett land av *Håkan Hellströms* kompanier. Munspelet i käften, och han blåser på för kung och fosterland. Upptagen i helheten och fylld av heligheten, det låter allt för gräsligt och hemskt. Men han diggar med till sin egen musik. Det var som att gå förbi en helt annan värld, samtidigt som den var så mycket som denna.

Anekdot nummer sex:

En natt drömde jag om de stora fiskarna i sundet mellan Lilla Essingen och Kungsholmen. För att göra mig än mer förvirrad än vad jag redan var hade de nästlat sig in i mina drömmar, dessa stora fiskar i sina stim.

Jag hade kunnat acceptera att det hela var en dröm, att jag aldrig någonsin sett dem. Att den gången jag gick över bron och tittade över räcket för att se fiskarna för allra första gången; jag minns att jag tänkte att det måste vara en dröm, för att detta kan inte vara sant. Men jag drömde inte, jag var verkligen vaken och fortsatte hela min dag. Jag hade kunnat acceptera att till och med det bara var en väldigt lång och på det stora hela vardaglig dröm, inte på grund av att fiskarna såg så drömliga ut, utan för att jag vet att jag mycket väl hade kunnat koka ihop något sånt här.

Om det inte hade varit så att jag några veckor senare hade en kompis på besök. Att vi en dag när vi gick över bron, att jag då återigen såg fiskarna. Såklart tänkte jag med glädje att det tidigare inte var en dröm och slapp ur mig ett glädjerop. Stoltserande sa jag - *Här finns det väldigt stora fiskar!* och visade dem för min kompis.

Det hela kanske verkar vara löst, genom att sanningen visat sig. Men så drömde jag nu den där drömmen. Att jag gick över bron och såg de där stora fiskarna. Jag blev både förvirrad och övertygad när jag vaknade i min säng. Att det här verkligen var en dröm, det visste jag. Så då borde jag ha kunnat känna igen de tidigare händelserna som drömmar om det varit det som de i självverket var.

Surrealismen till trots kände jag mig efter ett tag bara än mer säker på min sak. Tills den dagen kom när jag var ute

och promenerade med min mamma. Då vi gick över bron berättade jag om fiskarna. Hon sa att det måste vara något som jag hittat på eller fått för mig nu igen.

Jag stod på mig och sa, - *men jag såg de ju flera gånger och en gång tillsammans med Yousef.*

Min mamma svarade bara med att förtydliga, - *Xenia... det finns inga sådana stora fiskar här. Vad skulle det vara för art tror du?* Min mamma fortsätter, - *Det låter faktiskt mer som om du beskriver karpas, och de finns inte här. Du måste ha dagdrömt och väckt minnesbilder av karporna i Tokyo till liv.*

Jag som var så säker!

Nu är jag nästan helt förtvivlad. Är det här något jag har kokat ihop eller är det något som har hänt? För om jag verkligen kokat ihop det, hur kan jag ha sett det två gånger, drömt om det en gång och framförallt sett det när jag varit tillsammans med en annan person.

Anekdot nummer sju:

Vi sitter på en bänk på Östermalms station, där hon hastigt slagit sig ned. Det är svårt att med blick åldersbestämma kvinnor i dessa trakter.

Ekonomisksäkerhet är som en antioxidant för huden. Hon satte sig, silvertår på ballerinaskor och ett brunt hår, kastar i sig ett tuggummi innan mobilen ringer. Hon är snabb på att svara och minst lika snabb på att lägga på. Ett illa kvickt - *och du kan dra åt helvete*, skrikande till vem det nu var som ringde, men dämpat för att skrika gör en sällan mitt bland folk.

Kärleksproblem var min första tanke; tydligen är det ett vanligt problem.

Anekdot nummer åtta:

Gamla hundar har sådana talande ögon, som om de efter alla år lärt sig tyda våra.

De ser oss och det bor suckar i blicken.

Suckar vi hör.

Det är nått speciellt med gamla hundar, som om de under sin ålders höst blir till människor.

Jag såg en hund som var ute och gick med sin matte. Båda två var pensionärer och jag tror att hunden var äldst.

De gick långsamt, trampande...

När de lunkade förbi bänken jag satt på mötte hunden min blick. En menande blick. Som om det var någon där inne i hunden.

Det ryckte i mig på samma sätt som främlingsblickar i kollektivtrafiken kan få en att haja till.

Jag kände mig liten och väldigt oerfaren. Nyvaken.

En novis var jag.

Kålmasken :

Dialog mellan Alice och Kålmasken s.38-39.

Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

”Kålmasken och Alice tittade på varandra en stund under tystnad. Slutligen tog kålmasken pipan ur munnen och frågade med sömnig, släpig röst:

- Vem är du?

Detta var ju inte någon lovande början till ett samtal. Alice svarade blygt:

- Ja, det vet jag knappast själv just nu. Jag visste vem jag var när jag steg upp i morse, men jag har visst blivit förvandlad flera gånger sedan dess.

- Vad menar du med det? frågade kålmasken strängt. Förklara dig.

- Jag är rädd att jag inte kan förklara mig, svarade Alice för jag är inte mig själv ser du.

- Det ser jag inte, sade kålmasken.

- Jag är rädd att jag inte kan förklara det bättre, sade Alice mycket artigt, för jag förstår det inte själv, och det är så förvirrande att ändra storlek så många gånger om dagen.

- Nej, det är det inte, sade kålmasken.

- Du kanske inte tycker det än, svarade Alice, men när du en dag blir förvandlad till puppa – det vet du att du kommer att bli – och sedan en fjäril, så tror jag nog att du kommer att känna dig lite konstig.

- Nej, inte alls, sade kålmasken.

- Kanske du känner det annorlunda, sade Alice, men jag vet att det skulle kännas mycket besynnerligt för mig.

- Du! sade kålmasken föraktfullt. Vem är du?

Detta förde dem tillbaka till samtalsbörjan. Alice var lite förtretad över att kålmasken gjorde så väldigt korta anmärkningar. Därför rätade hon upp sig och sade mycket allvarligt:

- Jag tycker att du först borde tala om för mig, vem du är.

- Varför det? frågade kålmasken.

Detta var en kvistig fråga. Då Alice inte kunde tänka ut något lämpligt skäl och kålmasken tycktes vara på mycket dåligt humör, vände hon om och gick.”

Cheshirekatten :

Samtal mellan Alice och Cheshirekatten s.54-57.

Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

”Då hajade hon till. Cheshirekatten satt i ett träd en bit därifrån.

Katten flinade när han fick syn på Alice. Hon tyckte att han såg snäll ut, men han hade mycket långa klor och en väldigt massa tänder, och hon kände att han borde bemötas med respekt.

- Snälla Cheshirekisse, började hon ganska blygt, eftersom hon inte alls visste om han tyckte om att kallas så.

Men han flinade bara lite bredare.

-Han tycks vara nöjd än så länge, tänkte Alice och fortsatte: Vill du vara snäll och tala om för mig, hur jag ska gå för att komma härifrån.

- Det beror mycket på vart du ska, svarade katten.

- Det betyder inte så mycket vart, sade Alice.

- Då kvittar det åt vilket håll du går, sade katten.

- Bara jag kommer någonstans, tillade Alice som en förklaring.

- Det gör du säkert, sade katten, om du bara går tillräckligt långt.

...

- Vad bor det för slags folk här i trakten?

- Åt det hållet, sade katten och pekade med ena tassan, bor en hattmakare, och åt det hållet (han pekade med den andra tassan) bor en påskhare. Du kan hälsa på vem du vill, båda är galna.

- Men jag vill inte ha med några galningar att göra, sade Alice.

-Det kan inte undvikas, sade katten. Vi är galna allihop här. Jag är galen. Du är galen.

- Hur vet du att jag är galen? sade Alice.

- Det måste du vara, sade katten. Annars skulle du inte ha kommit hit.

Alice tyckte inte att det bevisade något alls, men hon fortsatte:

-Och hur vet du att du är galen?

- För det första, sade katten, så är en hund inte galen. Håller du med om det?

- Ja, det gör jag nog, sade Alice.

- Och en hund morrar ju när den är arg, fortsatte katten och den viftar på svansen när den är glad. Men jag morrar när jag är glad och viftar på svansen när jag är arg. Därför är jag galen.

...

- Katter utan flin har jag sett ofta, tänkte Alice, men flin utan katter! Det var det underligaste jag sett i hela mitt liv!”

Tebjudningen :

Alice möter hattmakaren och påskharen på en tebjudning s.58-65.

Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

”- Ingen plats, ingen plats! skrek de när de såg Alice komma.

- Här är gott om plats, sade Alice förargat och satte sig i en länstol vid ena bordsändan.

- Vill du ha lite vin? frågade påskharen i förekommande ton.

Alice tittade på allt som stod på bordet, men där fanns inget annat än te.

- Jag ser inget vin här, påpekade hon.

- Nej, det finns inget, sade påskharen.

- Då var det inte vidare artigt av dig att fråga om jag ville ha det, sade Alice.

- Det var mycket oartigt av dig att slå dig ner objuden, svarade påskharen.

- Jag visste inte att det var ditt bord, sade Alice. Det är ju dukat för många fler än tre.

- Du borde klippa dig, sade hattmakaren. Han hade suttit och tittat på Alice en stund med nyfikna blickar och detta var det första han sade.

- Du borde lära dig att inte anmärka på andra, sade Alice ganska strängt. Det är mycket ouppfostrat. Hattmakaren spärrade upp ögonen när han hörde detta, men allt han sade var:

- Vet du, vad det är för likhet mellan en korp och ett skrivbord?

- Nu börjar det bli trevligt! tänkte Alice. Jag är glad att de börjar gissa gåtor. Jag tror jag vet det, tillade hon högt.

- Menar du att du vet svaret? frågade påskharen.

- Just det, sade Alice.

- Säg då vad du menar, fortsatte påskharen.

- Det gör jag också, sade Alice. Åtminstone – åtminstone menar jag vad jag säger, och det är ju samma sak.

- Nej, det är det rakt inte! sade hattmakaren. Då kan du precis lika gärna påstå att ”jag ser vad jag äter” är detsamma som ”jag äter vad jag ser”.

- Och du kunde precis lika gärna säga att ”jag tycker om vad jag får” är detsamma som ”jag får vad jag tycker om”, tillade påskharen.

- Och du kunde precis lika gärna säga att ”jag andas när jag sover” är detsamma som ”jag sover när jag andas”, inföll hasselmusen, som tycktes tala i sömnen.

...

- Har du gissat gåtan ännu? sade hattmakaren och vände sig mot Alice igen.

- Nej, jag ger upp, sade hon. Vad är svaret?

- Det har jag ingen aning om, sade hattmakaren.
  - Inte jag heller, sade påskharen.
- Alice suckade trött.
- Då tycker jag att ni ska använda tiden bättre, sade hon, än till att slösa bort den på gåtor utan svar.
  - Om du kände Tiden lika bra som jag, sade hattmakaren, så skulle du inte säga slösa bort den utan slösa bort honom.
  - Jag förstår inte, vad du menar, sade Alice.
  - Naturligtvis gör du inte det, sade hattmakaren och skakade föraktfullt på huvudet. Du har väl aldrig ens talat med Tiden!
  - Det kan väl hända, svarade Alice försiktigt. Men jag måste hålla tiden när jag går i skolan.
  - Det förklarar saken, sade hattmakaren. Tiden kan inte tåla att man håller fast honom. Men om du håller dig väl med honom så gör han nästan vad du vill med klockan."

Hummerkadriljen (The Lobster Quadrille or The Mock Turtle's Song) :

Den falska sköldpaddan sjunger Hummerkadriljen för Alice (Svensköversättning) s.85-86.

Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

"Will you walk a little faster? said a whiting to a snail,
 There's a porpoise close behind us, and he's treading on my tail.
 See how eagerly the lobsters and the turtles all advance!
 They are waiting on the shingle – will you come and join the dance?
 Will you, won't you, will you, won't you, join the dance?
 Will you, won't you, will you, won't you, join the dance?"

You can really have no notion how delightful it will be
 When they take us up and throw us, with the lobsters, out to sea!
 But the snail replied "Too far, too far!" and gave a look askance --
 Said he thanked the whiting kindly, but he would not join the dance.
 Would not, could not, would not, could not, join the dance.
 Would not, could not, would not, could not, join the dance.

What matters is how far we go? his scaly friend replied.
 There is another shore, you know, upon the other side.
 The further off from England the nearer is to France --
 Then turn not pale, beloved snail, but come and join the dance.
 Will you, won't you, will you, won't you, join the dance?
 Will you, won't you, will you, won't you, join the dance?"

Den vita Riddaren :

Den vita riddaren tänker sjunga en sång för Alice s.198-199.

Caroll, Lewis (1993) *Alice i Underlandet - Alice i Spegellandet*. 3:e uppl., Klassikerförlaget, Uddevalla.

- "- Du ser ledsen ut, sade riddaren i bekymrad ton. Jag ska sjunga en sång för att trösta dig.
- Är den mycket lång? frågade Alice, för hon hade ju hört så många verser den dagen.
- Den är lång, sade riddaren, men den är mycket, mycket vacker. Alla som hör mig sjunga den får antingen tårar i ögonen eller...
- Eller vad då? frågade Alice, för riddaren tystnade plötsligt.
- Eller också får de inte det förstås. Namnet på sången kallas "Fiskögon".
- Jaså, är det namnet på sången? sade Alice och försökte verka intresserad.

- Nej, du förstår inte vad jag menar, sade riddaren och såg lite förargad ut. Det är vad namnet kallas. Namnet är i själva verket "Den gamle, gamle mannen".
- Då skulle jag väl ha sagt: "Är det så sången kallas?" rättade Alice sig själv.
- Nej, det skulle du inte. Det är något helt annat. Sången kallas "Medel och metoder", men den bara kallas så, förstår du!
- Men vad är det för sång då? sade Alice, som var alldeles förvirrad vid det här laget.
- Jag skulle just komma till det, sade riddaren. Det är sången "På grinden", och melodin har jag hittat på själv."